

MAGYAR LA

+ 4 lei

Taxa postală plătită
aprobării Dir. Gen.

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak
Disztár 1-2.

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 267 (1413) szám * Vasárnap, 1936 november 22

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Eden angol külügyminiszter beszámoló beszédet mondott választókerületében

Londonból jelentik: Eden pénteken délután választókerületében, Leaningtonban beszédet mondott, amelynek során többek között ezeket jelentette ki:

— A mi fegyvereink sohasem akarnak háborút indítani, sem pedig a Népszövetség alapokmányaival, vagy a párizsi egyezményvel ellenkező célokra nem fogjuk használni azokat. A mi fegyvereink csak a saját védelmünkre használhatók, vagy a brit nemzetek területének védelmezésére. Használhatók Franciaország védelmében is a locarnoi egyezmény szerint, vagy ha ennek helyébe új egyezmény jön létre, akkor használható az egyezményben szereplő jogtalanul megtámadott ország védelmére. Használhatók még akkor, ha a népszövetségi alakokmány rendelkezései szerint valamely jogtalanul megtámadott ország segítségére kell menni. E kötelezettségeken kívül szerepel még az együttműködés is, amelyet az Irakkal és Egyiptommal kötött szerződéseink irnak elő.

— Mindezek teljesen kimerítik Anglia fegyverhasználtságának kötelezettségét. Tudatosan használom a „használható” kifejezést, mert egyik esetben sincs előírva, hogy a védelemnyújtási kötelezettség automatikusan áll elő. Nem is lehet elvárni bármely nemzetől sem, hogy automatikus kötelezettséget vállaljon létérdekei kívül álló területekért.

AZ ÚJ LOCARNOI EGYEZMÉNY ÜGYÉNEK ÚJ LENDÜLETET ADNAK

Londonból jelentik: Eden leaningtoni beszéde során arról is szólt, hogy hogyan állanak a locarnoi egyezmény megújítására irányuló diplomáciai tárgyalások. Csütörtökön jegyzéket küldött a locarnoi szerződést aláíró államokhoz. — Ebben a jegyzékben olyasmit ajánlottunk — mondotta Eden — amit a pozánk érkezett válaszok alapján észszerű és elfogadható feltételeknek tartunk.

A német-japán megegyezést német oldalról is cáfolják

Berlinből jelentik: A német-japán megegyezésre vonatkozó híresztelésekre hivatalos helyen kijelentették, hogy Németország és Japán között sem gazdasági, sem katonai megegyezés nem jött létre. Azonban rövidesen közös nyilatkozatot adnak ki, amelyben bejelentik, hogy olyan kulturális kapcsolatot teremtenek egymás között, amely nem a Szovjet ellen, hanem a kommunizmus letörésére fog irányulni. Szovjetország ugyanakkor széleskörű mozgósítást rendelt el Ázsiában.

Római magyarázat a Róma-Berlin-Tokió közötti antikommunista frontról.

Párizsból jelentik: A „Le Temps” római levelezője a Fraco kormány olasz és német elismerésének okáról ad újabb tudósítást.

Egyéb okok között a római politikai körökből következő felvilágosításokat is kapta.

— Olaszország és Németország legújabb lépése a kommunistaellenes front megteremtésére irányuló kezdeményezést jelenti. Meg akarják ezzel előzni a Madrid és Moszkva között létrejövő, Európát átfogó bolsevista frontot. Madrid mostantól kezdve a Róma-Berlin-Tokió közötti kommunistaellenes fronthoz fog tartozni. Olaszország és Németország nyílt támogatása sokkal kedvezőbb légkört is teremt a Franco kormány számára, hogy uralmát megkezdhesse.

— Az olasz-német-spanyol együttműködés kétségkívül abban az összpontosított tevékenységben fog megnyilvánulni, hogy megakadályozzák egy önálló Katalánia létesítését.

Befejeződtek Berlinben az osztrák-német tárgyalások

Berlinből jelentik: Schmidt Guido, osztrák külügyi államtitkár berlini tárgyalásai pénteken véget értek. Hivatalos közleményt adtak ki a tárgyalásokról. Eszerint megvitták az összes időszerű kérdéseket és a tárgyalások mindvégig a legbarátságosabb hangon folytak. Megállapították, hogy a tárgyalófeleknek minden kérdésben örövendetesen egybevágó a véleménye. Megállapodtak abban is, hogy mielőbb megalapozzák a két ország kereskedelmi kapcsolatát és kibővítik a köztük fennálló kereskedelmi forgalmat.

Az erre irányuló tárgyalások végett Bécsben december hetedikén újabb találkozó lesz a két kormány között.

Szó esett a téli sportforgalom pénzügyi kérdéséről is és egyéb kérdésekről, amelyek a

julius tizenegyedik egyezmény megállapodásainak értelmében időszerűek.

Ausztria és Németország gazdasági egyezményei nemcsak a két állam közötti jóbarátságot, hanem az általános európai béke érdekét is szolgálják.

Általában a július 11-iki egyezmény továbbfejlesztése minden vonalon előhaladt s ez egyezmény további megszilárdulása és elmélyülése mindkét kormánynak legfőbb gondolja. Ennek érdekében

a német birodalom vezetősége ismételtén kijelentette, hogy Németország Ausztriának se belügyi, se külügyi függetlenségét nem kívánja érinteni.

A tárgyalásoknál Papen bécsi német nagykövet is állandóan jelen volt.

Sajtószabadság nagyban és kicsiben

Nehéz és szövevényes életviszony az, amit sajtószabadság néven emlegetnek, illetve akarnak szabályozni. A sajtó tulajdonképpen gépi eszköz, mellyel az írást, vagy a gondolatok és érzések rögzítésének egyéb módjait sokszorosítják. A sokszorosításhoz hozzájárul az a természetes kívánság is, hogy az ne hiába, ne céltalanul történjék, hanem azzal egyik embertől a másikhoz lehessen jutni, vagyis a sokszorosított kifejezéseket terjeszteni lehessen, s így emberekre, embertömegekre tudjanak velük hatni. Tágabb értelemben már a terjesztésnek ezt a tevékenységét is beleértik sajtó fogalmába.

És a szabadság? Mindentől függetlenül, szempontból véve, ez a mindent megtehető állapota és képessége volna. Ilyen föltétlen lehetőség azonban az emberre nézve nincsen, mert természeti körülmények is útját állják annak, hogy az ember mindent megteheszen. A föltétlen szabadság korlátja aztán ott van az embertársakban és magában az emberben is. A jelen szabadságát is korlátozza a mult beidegzése, vagy a jövő célkitűzése. Így nyilvánvaló lehet előttünk, hogy minden szabadság viszonylagos, de ilyen viszonylagosságban már lehetséges, sőt szükséges és kívánatos állapot. Lényege az, hogy az ember a jó és a rossz közt választhat, mikor gondol, beszél, vagy cselekszik, s így gondolatait, szavait, cselekvéseit maga szabván meg, azokért maga felelős.

Minthogy pedig magára nézve rosszat senkise akar választani, ennél fogva a szabadság — egyénileg véve — az illető egyén jóra törekvése. A lehetőség, hogy válasszon e törekvés különbözőségeiben, mert hiszen mindenki mást és mást tarthat magára nézve jónak. Lehet ez az egyéni jó egy más egyévre nézve rossz; lehet csak egy szűkebb körre jó; vagy lehet általános nagy kiterjedésben jó, viszont az egyénre nézve csak fájdalom és megpróbáltatás; lehet pillanatnyilag jó, de egy nagy jövőre káros, vagy megfordítva. A jó ott szerepel minden viszonyban, csak más és más összetételekben. Végeredményben tehát ez a földi, emberi szabadság: a rajtunk állása, a tőlünk függése annak, hogy a jó különböző lehetőségei között választhassunk, s egyúttal a felelősségünk is a választásért.

A sajtószabadság az elmondott elemzések nyomán úgy képzelhető el, hogy az is földi, emberi szabadság. A választás joga, a rajtunk állása és tőlünk függése annak, hogy mi milyen gondolatunkat, érzésünket, tudomásunkat és akarásunkat látjuk jónak közlésre, gépi sokszorosításra és terjesztésre. És a felelősségünk is ennek a következményeiben. E felelősség nélkül fogalmilag se képzelhető el szabadság. Mert nyilvánvaló, hogy amiben nincs szabadság, amit nem tehetek meg szabadon, azért felelős sem lehetek. Tehát ebből viszont az következik, hogy amit szabadon tehetek, azért magamnak kell viselnem a következményeket, azért csak magamnak lehet és kell felelősnek lennem.

Igy függ össze a sajtószabadsággal is a felelősség kérdése. És egy sajtótörvény, mely a sajtószabadság elvi alapján áll, tulajdonképpen csak a felelősség eseteinek, előállása körülményeinek, s a felelősségből folyó követ-

Ha hó- és sárcipőt vásárol, akkor az csakis

CAURUM márkájú legyen

Az 1934 évi bucuresti ipari kiállításon arany-
éremmel kitüntetve.

vezményeknek, az érték való helytállásoknak az előírásával foglalkozhatik. Viszont magát a szabadságot, annak lehetőségeit nyitva kell hogy tartsa, mert hiszen a felelősségnek éppen ez a szabadság a legelső és legfőbb feltétele. Hogy a mostanában nálunk közzétett új sajtótörvény tervezetének megvan-e ez a szabadságbiztosító alapépitménye, az nagyon is kérdéses e tervezet sok megszorító rendelkezései miatt. A törvénytervezetben ugyan hivatkozás történik az alkotmányban előírt sajtószabadságra, s így maga az alkotmány bizonyára szilárd alapépitmény volna e szabadsághoz. Azonban a ráépítések gyakorlatilag úgy elfödhetik, úgy elzárhatják ezt az alapépitményt a szabadság elleni rendelkezésekkel, hogy ebből a szabadságból csak az elv, a szó, az emlék marad meg, de annak gyakorlati lehetősége teljesen megszűnik.

Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, — mondja az alkotmány. Ezt a gondolatot a mostanában közzétett sajtótörvénytervezet valahogy így folytatja: Igen, mindenki szabadon közölheti sajtó útján gondolatát, akinek sajtó tartására engedélye van; aki bizonyos újságírói testületeknek tagja; akiknek a sajtótulajdonosi társaságában nincsenek idegen tagok, s nem élvez nyílt, vagy burkolt formában külföldi segítségeket. Az utóbbi kikötés ugyan csak politikai jellegű időszak közleményekkel (rendszeres megjelenésű újságokkal) szemben áll fenn, de a nyomdákra, sőt lapterjesztőkre is ráértelmezhető. A külföldről jövő közönséges hirdetésekre is rámondható, hogy azokban idegen segítség van, s ilyenek miatt is megszüntethető az illető lapvállalat. Azt meg a törvénytervezet határozottan is kimondja, hogy amennyiben egy lapnak a külföldön több előfizetője van összes előfizetői tíz százalékánál, az olyannak szintén tilos a sajtószabadság.

Érdekes rendelkezés az is, hogy a lapok-

nak első oldalán közölnök kell a hatóságok által rájuk küldött politikai vonatkozású közleményeket. Viszont ezzel szemben egyáltalán nincs biztosítva, hogy a lapok a saját politikai nézeteiket ilyen hatósági közleményekkel szemben is kifejezhetik. Ha ez biztosítva volna, akkor ez sajtószabadságot jelentene, még pedig azzal a kiegészítéssel, hogy a hatóságok javára is a sajtóbeli megnyilatkozások jogát nyitva tartaná az egyoldalú pártirányokkal szemben. Viszont azonban e pártirányok megnyilatkozását is nyitva hagyná a hatósági közlésekkel szemben. Ha így volna, akkor ez sajtószabadság volna. Enélkül még a cenzuránál is továbbmenő beavatkozás a sajtószabadságba.

Pedig a sajtószabadság elvi alapján álló sajtótörvénynek még a cenzura lehetőségét is ki kellene zárnia, s csak így lehetné felelőssé a szerzőt közleményeiért.

*

Amint újabb híreink mondják, az új sajtótörvény tervezetében minden oldalon bőven kapnak hibát. Nemcsak az újságíró szaktestületek, nemcsak az ellenzéki pártok, de még a kormánypart egyes igen tekintélyes csoportjai is. Mi ezuttal az álláspontokat még a kormány részéről is kialakulatlanok látjuk, tehát a közölt törvénytervezettel szemben még időelőttinek érezzük a behatóbb bírálatot. Azonban annyit már most meg kell említenünk, hogy az új sajtótörvény megalkotása benne van a trónbeszéd által kijelölt kormányprogramban. Ennélfogva számítanunk kell rá, hogy akár kevesebb, akár több módosítással a közölt törvénytervezetből törvény is lehet.

Nekünk népkisebbségi magyarságnak is a magunk szempontjából végig kell gondolnunk a sajtószabadság elvein és gyakorlatba vitelén. Életünk körülményeihez kell alkalmaznunk ezt a sajtószabadságot. Észre kell vennünk, hogy mennyi jóratörékvést hozha-

tunk ki abból, s mennyivel kell szűkebbre szorítnunk, ha az új sajtótörvény az eddig ismert tervezet egyes részeit megvalósítja. Van ebben a tervezetben jó is; például az olyan rendelkezés, mely az újságírói pályán a képzettség, a műveltség, a felelősségérzet előfeltételeit kívánja biztosítani. Aztán a politikai lapokra neheztülő keményebb előírások útmutatásul is szolgálhatnak, vajjon a népkisebbségi magyarság ne gondolja-e meg, hogy sajtójában abbahagyja a politikálást. Társadalmi, gazdasági, szellemi életkérdéseinket teljesen politikamentesen is tárgyalhatjuk, csak magunkon belül, csak magunkra nézve. A szépirodalom, a tudományterjesztés, a hitbuzgalom ápolása, a mindenirányú szakművelődés, a testvéries egymáson segítés mind bensőbb megnyilatkozást kaphatna a saját külön sajtóunkban, ha ez a politikálás fölösleges feszültségeitől szabadulna.

Lehet, hogy egyszerűbbek lennénk, nagyon egyszerűek. De a nagy döntések ugye függenek tőlünk, tehát a nagyképeségektől és túlságos akarásuktól ugyis vissza kell vonulnunk. Így nekünk is lehet sajtószabadságunk. Kicsi és szerény, de mégis olyan, amellyel még a magunk népe javát hűségeen szolgálhatjuk.

Djuvara igazságügyminiszter és Bratianu Dinu megnyugtatták a kisebbségi újságírószervezetek küldöttségét

A sajtótörvénytervezet gyökeres módosításokon megy át

Bucuresti. Saját tud. Djuvara igazságügyminiszter tegnap fogadta a sajtószervezetek képviselőit s igyekezett megnyugtani őket.

Kifejtette, hogy a törvénytervezet csak a sajtószabadság szabályozását, nem pedig csorbítását célozza. A törvénytervezet ismert szövege felhatalmazás nélkül került nyilvánosságra, azért annak nincs hivatalos jellege. A javaslat olyan lesz, ahogy kialakul az újságírószervezetek képviselőivel, a lapigazgatókkal és a parlament tagjaival folytatott megbeszélések során. A miniszter kérte a szervezetek vezetőit, hogy módosító indítványukat beszéljék meg s azokat terjeszték neki elő.

A kisebbségi újságírószervezet képviselői pénteken Dinu Bratianunál voltak kapcsolatban s a sajtótörvény tervezet ügyével kapcsolatban s szombaton ismét Djuvara igazságügyi miniszter fogadja őket.

Istennyila Írta: Haris Géza

— Adsz pénzt? Nem adod?

Az ember hangja fenyegetően, ütéstől csapott le az asszonyra. De amaz széttárta karját s görcsösen megkapaszkodott a szekrény széleibe. Rátapadt védelmezően, mindenre elszántan a testével.

Az embert előntötte a düh. Megragadta az asszonyt s nagyot lödített rajta. Gyilkos kezekkel tört bele a szőttek, ruhahalmik közé rejtett skatulyába. Az asszony, a sarokban, felnyögött. A frissen meszelt szoba mennyezetéről hullott a vakolat s a falon megszólaltak a cifra tányérok, az ajtósapás nyomán.

Micsoda megátalkodott asszony! Átkozott, veszekedett fajta! Pár hónapja, hogy összeketültek s már kimutatja a foga fehéret!

Döngő, nehéz léptekkel végiment a tornácra s bevágta maga után a kiskaput. Fájdalmas vonítás, riadt kolkodácsolás, suhogó págorzás zenebonája hatolt ki vele.

Azért is megmutatja, hogy azt teszi, amit akar. Kavargott benne az indulat s nekiszántan, a koresmának vette az útját.

Egész héten dolgozik, túrja a földet, inaszakadtáig. Nem igazonó tán, annyit megérdemel, hogy vasárnapja legyen? Vagy azt hiszi: a lekem, hogy ünnepnap is mindig ott gubbaszt majd s bor helyett cukrosvizet szopogal? Kaszás Pista, meg Kis Dani már nevelik, hogy amióta házas, nem mehet közibük. Tartja az asszony az italtól.

Mérgesen átugrott egy pocolyát, fel a harmatesöppel a fűszárlól levélről, vi-

ót biz' ne regulázza senkise!
A pénz panaszosan esőrrént meg a zsebében.

Mennyit is vett ki? Lehet közte pengős is. Sebaj, nem számolja meg. Neki is van jussa hozzá. Iszik, amennyi jólesik. De annak a ragyás kovácsnak többet nem fizet. A fene ezt a vizitőcsát, befűrészkölte az új csizmáját. Tartós, rendes munka. Az egész faluban csak neki van ilyen. Az asszony sokat kiárult a csirkékből. Ügyes, szemes teremtés. Mindenhez ért, meg kell hagyni. Nevetséges, ahogyan állt a szekrényénél... Mint a megfeszített!

Nagydarab fűcsomót lépett s dühödten tisztogatta, dörszölte a lábbelit.

Tőle ne sajnálja a kedvét! Józan ember ő, nem bágná a kereset nyakára, De miér zsugorít, törli magát napestig az asszony. Nem űzi, nem hajja. Jót főz mindig, az igaz s olyan kenyert sül, hogy abban öreganyja se találhat hibát.

Megállt s lassabban ballagott a koresma felé.

De mégse olyan, mint kéne. Nem ri ez, nem perel nagy hangon, mint más, csak sziszeg, mint a kígyó. Oszti, a multkor hogy meglegyintette, nem lehetett a szavát venni. Hétszámra járt-kelt, amolyan fanciesali szentképpel. Még megteszi, hogy nem főz vacsorát. No, csak azt érje meg. Dejszen, akkorát húz rá, hogy megemlegeti. És ma amúgy istenigazában leissza magát.

Gyorsan belépett a füstös, zajos ivóba, mert érezte, hogy igen-igen előveszi a jószándék az asszony irányában.

*

A nap már magasan járt s mohón szivta

rágról. A kakasok rég elkukorékkolták hajnali ébresztőjüket. A galambok búgtak, verebek lármáztak, fecskék csipogtak az eresz alatt. Legyek szemtelenkedtek az orrára, hiába hessegette őket. Nagyon nyújtózott s dülöngészve fel-lápáskodott a tornácra ágyazott szalmazsákról.

— Eszter! Eszti, hé!
Benézett a konyhába. A kúthoz ment s teli esőbőr vizet öntött borgözös fejére.

A jószág békésen kerdődik az istállóban. Megetették s a felszerből hiányzik a nagy kapa. Az asszony munkába ment. Persze, a kukoricát kell megkapálni. Őt meg nem költötte fel, hagyta, hogy itt maradjon, csúfjára. Ámbátor a maga gazdája, akkor meggy dologba, amikor tetszik. Az asztalon szalonnát készített ki neki, nagy karéj kenyérral. Kell a csudának!

Bosszusán fogta a szerszámokat s nekiindult a földnek. Már messziről virított, mint a pipacs, az asszony szoknyája a kokoricásban.

Rekkenő, kutyameleg idő! A csontot is kiszikkasztja. De amott, a határ elfeketedik. Eső készül. Egiháboru. Pizkos-zöld, világosszélű föllegek közelegnek nagy sebesen. Tán jégverést hoznak. Akkor aztán vége a reményességnek... Ez a buta asszony meg csak kapál s nem látja a veszedelmet.

Hirtelen forgószél kerekedett s portenger borította el a mindenséget. Benne is toporzékkolt a keserű tehetetlenség. Belevágta a kapát a kemény rögökbe, de felnyögött, mert a nyomorult jószág kiesorbult. A szeméhez kapott, homoktű szurkálta. A vihar alattomos hirtelenséggel rácsapott az áldást ringató táblákra. A dús, szelid kalászkok alázatlan hajtották le fejüket. Várták az ítéletet s titokzatos, áldozati

Mihály nagyvajda Giurgiuban résztvett a ste,arok ünnepségén

Bucurestiből jelentik: Mihály nagyvajda tegnap Giurgiuba érkezett, ahová Juca belügyminiszter is ellátogatott. Fél tíz óraker történt meg az új megyei prefektus beiktatása. 11 órakor a Maiorescu leányliceumban stejari ünnepség volt, amelyen Mihály nagyvajda és osztálytársai is résztvettek. A nagyvajda és a belügyminiszter ezután a vendégek kíséretében — miután nevüket a liceum aranykönyvébe beírták — felszállottak egy készenlétben álló yachtra, ahol villásreggelit szolgáltak fel.

A háztartási munka dacára is ápolható lehet bőre ha NIVEAT használ

Még ha gyakran éri hideg, meleg víz, akkor is friss üde maradhat bőre, ha azt NIVEÁ-val ápolja.

Az Eucerit hatása ez!

Nivea crème dobozban és tubusban
Lei 16.- 72.- Nivea-Olaj Lei 24.- 75.-

Második hete tart Madrid ostroma

A főváros déli részén ismét föllángoltak a harcok. — A ködben a vörös miliciából sokan átmenekültek a nemzeti csapatokhoz

Párizsból jelentik: Pénteken este volt második hete annak, hogy a nemzeti csapatok megkezdtek Madrid ostromát és az első csapatok behatoltak Madrid külvárosába. A pénteki harcok során az egyetemi városrészben a vörös csapatok megkísérelték egyes házak visszafoglalását, de a nemzetiek visszaverték őket, s a központi fegyintézetet, az úgynevezett Model-börtönt is elfoglalták. A nemzeti csapatok többszáz foglyot is ejtettek. Ezek azt vallották, hogy

Madrid területén a vörös vagy az anarchista spanyolok közül sincs senki, aki vezeték szerepben volna, hanem az orosz szovjet tisztjei parancsolnak mindenütt, s ők rendelik el az ostrom hátráltatására az egyes nagyobb épületek fölrobbantását és fölgújtását is.

Párizsba érkezett értesülések arról is tudnak, hogy a Madrid déli felében kiújultak a harcok s hogy a nemzetiek elfoglalták a Monclua városrészt.

Madridból jelentik: A madridi vörös csap

patok parancsnoka hadijelentést adott ki, hogy az egyetemi városrész több épületét a nemzetiektől visszafoglalták. Ugyancsak e jelentés szerint a vörösek az ostromló nemzetiek repülőgépei közül nyolcat lelőttek.

A barcelonai kikötő ostromzár alá vétele Edén az angol alsóházban felolvasta a burgosi kormány indokoló iratát

Londonból jelentik: Az angol alsóházban Attlee munkáspárti vezér kérdést tett, hogy mit tesz Anglia a Franco tábornok által jelzett barcelonai ostromzárral szemben. Erre Edén felolvasta a burgosi kormány átiratát, mely arról szól, hogy a szovjethajók tömeges fegyvercsempészése meggátlására a spanyol nemzeti kormány kénytelen a barcelonai kikötőt elzárni. Fölkéri tehát Angliát is, más államokat is, hogy hajóival távozzék a kikötőből s alattvalóit is szállítsa el Barcelonából. Ez ér

tesítés folytán Edén utasította a spanyolországi angol követet, hogy a burgosi kormányt kérje föl semleges terület hagyására a barcelonai kikötőben s egyúttal kérjen az angol alattvalók elszállítására nagyobb időt.

A külügyminiszter választást úgy magyarázzák, hogy ő a spanyol küzdő feleket egyenlően tényleges hatalmaknak veszi, akiknek a tengerpartok belvein rendelkezniök lehet. E belveik határa a parttól számítva három mérföld.

A kikötőzárakat nem spanyol, hanem olasz és német hajók fogják végrehajtani?

Párizsból jelentik: Az Echo de Paris londoni levelezője azt írja, Londonban senki sem gondol arra, hogy a spanyol nemzetiek a kikötőzárakat gyakorlatilag kereszttül tudnák vinni. A legutóbbi értesülések szerint ugyanis a spanyol nemzeti hadihajóraj csak egy cirkáló, egy nehéz és két könnyű naszád, egy torpedózúzó és két üteg felett rendelkezik, de ezeknek a legnagyobb része el van foglalva az északi spanyol vizeken, úgyhogy délen csak két könnyű naszád, egy nehéz naszád és néhány kisebb hajóegység felett tud rendelkezni. Ezzel szemben az egész kormányhú hajórajt Cartagenában egyesítették, ahol naszád, három cirkáló, kilenc torpedózúzó, két tengeralattjáró és három torpedóhajó gyülekezett. Ebből látszik, hogy a kormányhú hajóraj összehasonlíthatatlanul erősebb, mint a nemzeti, annak ellenére, hogy eddig tisztihányban szenvedett.

A L'Oeuvre ugyanazt a magyarázatot adja, sőt még hozzáteszi:

— Azonban világos mindenki számára, hogy elburkolt német és olasz hajórajok sza-

badon mozoghatnak majd ebben a kikötőzárban is, melynek egyetlen célja csak a szovjethajók megakadályozása abban, hogy a kormányhűeknek hadianyagot szállítsanak.

A SPANYOLORSZÁGI ANGOL KÖVET FUTÁRA FRANCO TABORNOKNÁL

Londonból jelenti a Reuter-iroda: A Daily Mail megerősíti azt az értesülést, hogy Chilton, a spanyolországi angol nagykövet sürgős utasítást kapott Londonból, melynek értelmében el kell járnia Burgosban a Franco-kormányhúhoz az angol hajók biztonsága érdekében, ha esetleg Barcelona bombázására kerülne a sor.

A Daily Express azt jelenti, hogy külön futár hagyta el Irun városát, aki magával vitte Franco tábornokhoz Chilton nagykövet levelét. Ebben a követ azt kéri, hogy ne zárják Barcelonát. A futár a Saint Jean de luxi követségtől azt a parancsot kapta, hogy a levelet csak személyesen Franco tábornoknak adja át.

Hüléses betegségek

nél, rheuma, köszvény és idegfájdalmaknál a Togonal-tabletták gyorsan és biztosan hatnak. Togonal nagymértékben húgysavoldó és bakteriumölő, a baktériumok közvetlenül gyökereiben támadja meg! Több mint 7000 orvosi vélemény! Egy kísérlet meg fogja győzni! Kérjen kifejezetten Togonal-t, nincs ennél jobb. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

éneket zengtek. Zissenő sirással könyörgött a kukoricás. Élesen, baljóslaton vijjogott egy vércse. Az ember meg csak állt, mozdulatlanul, mint a cövek és dacosan, kihívóan nézte a fürgeget. Körülte, riadtan jajgatott a föld: Vérzett a kenyér. Kalapját lesodorta a szél, verejtékes homlokán, csupasz mellén kopogott a jég. Villámokat lövelt a megharagított ég és megszerkesztető robajjal csapkodott. Káromkodva a fa alá menekült.

Hol van az asszony?

Amott lobog a ruhája a szélben. Kapál. Be akarja fejezni a sort, a kergel! Hogy dolgozik, mint az eszeveszett. Csakhogy megmutassa neki! Adja az a Jóságos, esőt is küld végre, a jég ellen! Az a bolond asszony. Se lát, se hall! Pedig ugyancsak verdesi, csipheti azt a kényes, vékony bőrt...

— Eszter! Ne bomolj. Gyere ide, hél!

De az asszony nem felel. Lehet, hogy a nagy zúgástól nem hallja.

Hát az a vörös pendely egymaga akar hadakozni az itéletidő ellen?!

— Győsz te ide, mindjárt?! Nem lehetsz a hites uraddal egy fa alatt? No megállj, te cudar! — s fölemelt ököllel megindult feléje.

Iszonyu recsenés bömbölt fel mögötte. És az árva, magános óriástölgy villámsujtotton dőlt le. Az ember pedig megkövülten, falféren állt s bambán, szépege nézett. Gyenge s kicsi lett egyszerre, mint a gyermek.

Sikoltást hallott.

Rohant feléje a piros rokokya.

Megkapaszkodott az asszonyba, gyámoltan, vezeklő kezekkel simogatta. Hangja elcsuklott, amint esőndesen motvogta:

— Nem bántom... a pénzt... csak gyűjt-

sed.

Ujabb adatok a spanyol pokolból

Spanyol ferencesek a vörös barbárság áldozatai

Ezen a címen részletes, szemtanúk elbeszélésére támaszkodó kimutatást közöl az *Osservatore Romano* 1936 november 11. száma a spanyol ferencesek szenvedéseiről, vértanúságáról, veszteségeiről. Nem fog ártani, ha néhány adatot közlünk a szomorú kimutatásból.

Katalóniában teljesen lerombolták a vörösök: 1. a vichi újoncházat elsősorú nyomdájával együtt. A szerzetesek sorsáról nincsenek adatok.

2. Lerombolták a *bergai* kolostort, ahol a teológia volt. Itt megöltek két ferences papot, három teológus testvért és egy laikus testvért. A meggyilkoltak között volt P. Ramon Ferenc, aki tavaly tette le a doktorátust a római Szent Antal Egyetemen.

3. Lerombolták a csöcselék a *balaguerei* zárdaát, ahol a Collegium Seraphicum és a bölcsészeti főiskola volt elhelyezve. Itt 9 papot és 5 laikus testvért öltek meg a kommunisták. Az áldozatok között volt P. Gabriel József ex-provinciális és F. Vila tanár, aki szintén a római Szent Antal Egyetemen végzett pár évvel ezelőtt.

4. Az alcalai kolostor hat szerzetesét Castellonba hurcolták és agyonlőtték.

5. *Vallareálban* elégették *baylon Szent Paskál testét és megöltek három ferencet.*

6. Valódi vérfürdőt rendeztek *Léridában*. Lemészárolták az összes szerzeteseket, ezek közül négy ferences pap, négy pedig ferences laikus testvér volt. Ezeket a püspökkel és a kánonokkal együtt ölték meg.

7. A *bisbali* újoncházban megöltek egy pátert és egy laikus testvért. A tartományfőnök és titkára börtönben vannak, a többiek elmenekültek, bújdosnak.

Granadában:

8. Megölték a *Puente Genil-zárda* három lakóját;

9. A *Vélez-Malagában* levő zárdaiból egyet

10. és a *fuenteovejūnai* zárdaiból hét testvért. Ez utóbbiaknak kivégzésük előtt kivágták a nyelvüket, mert nem akarták az Istent káromolni.

Ezen áldozatok között van P. Romero is, aki a római Szent Antal kollégium tanára volt.

Valenziában:

11. Megölték a *chelvai* újonczárda lakóit, közöttük P. Pelufo Richárd provinciális, P. Reig definitort és az ismert misztikus író P. Botella Bonaventurát.

12. *Cartagénában* megölték P. Herquido Márián kusztust, P. Castano Manuel definitort, P. Hueso Santost, a murciai Szent Katalin zárda guardiánját, P. Rabadan Antalt, az egész vidéken hírneves misszionáriust, egy teológust, egy filozófus és egy laikus testvért, fr. Jeromost, akinek már oszlásnak indult holttestét a város határában találták meg...

13. *Betiában* fölgyújtották a *fuente del Maestrosi* (Badojz) Collegium Seraphicumot, lemészárolták P. Certan Lőrinc guardiánt, P. Garmendia Konstantint, aki definitor volt és a Collegium vezetője; P. Sillanreu Viktor tanárt, P. Bayo Lázár teológiai lector generálist és jőnevű frót és Rivero Justust.

Lerombolták a híres rabidai kolostort, amely fontos szerepet játszott Amerika felfedezésében.

14. A Szent Gergelyről elnevezett provincia legnagyobb része még mindig a vörösök kezében van.

Az *arenasi* alkantarai Szent Péter kolostor lakói a vörösök elől a hegyekbe menekültek és több heti kínos bolyongás után érték csak el a nemzeti csapatok vonalát és így menekültek meg. (Az *Osservatore Romano* beigéri, hogy valamelyik közelebbi számban szemtanú elbeszélése alapján leírja ezeknek a bűjdős ferenceseknek a szomorú odisséáját...)

Az *arenasi* zárda egyik tagjának P. Vienza Santiagonak nem sikerült megmenekülnie. Ő egy hónap óta a *Gredasi* kegyhelynek volt a káplánja s ugyanakkor a *La Parra* plebániát is vezette. A Madridból jövő kommunisták előbb a szanatóriumba internálták azután Arenasba vitték s *miután kezét lábát levágták és borzalmasan megcsontolták, lelőtték.*

15. A vörösök elfoglalták a *pastrami* kolostort, amelynek a kínai és filippai szigetek misz-

zióira vonatkozó híres levéltára volt. Itt megölték P. Albacete Józsefet, aki egy évvel ezelőtt nyerte el a hittudományi doktorátust a római Ezent Antal egyetemen és egy laikus testvért.

16. *Madridban* a csöcselék lerombolta a híres *Cisneros* kollégiumot, amely az egyik legértékesebb spanyol történelmi folyóiratot, az *Archivo-Ibero-Americano*t szerkesztette. A forradalom első napjaiban felgyújtották a régi spanyol ferences vikáriátus könyvtárát és levéltárát.

Hír szerint itt sok ferencet is meggyilkoltak. Biztos a S. *Fermin de los Navarrosi* ferences család tragédiája. Áldozata lett a vörösök gyűlöletének P. *Ansótegui* háziőnök, P. *Marcos* Manuel; a kataloniai exprovinciális, a történetész P. *Carrion* és P. *Curiesco* Frigyes, aki Madridban nagy népszerűségnek örvendett nagy emberszeretetéért és szociális tevékenységéért.

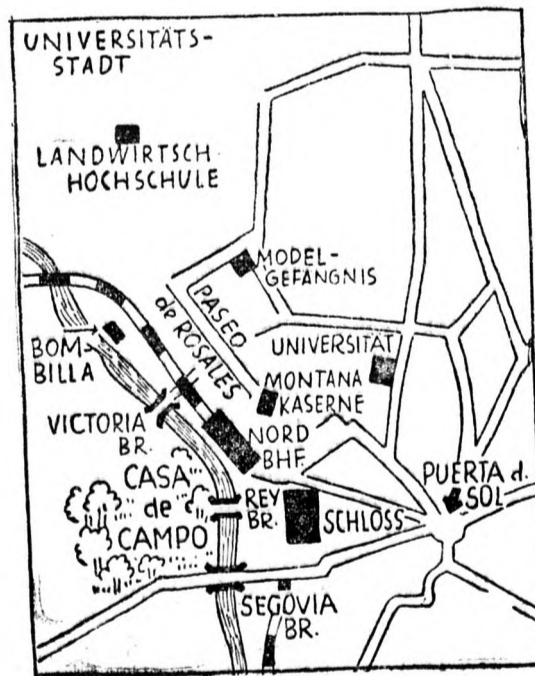
Legújabb hírek szerint még öt madridi kolostor (Puebla) di Montaláni, Alcazas de S. Suan; Amagro, Cuintanav, Consegra) pusztulásáról beszélnek.

Ezekben több mint ötven ferencet mészároltak le.

17. *Galiziában* elhamvasztották a *bentazosi* kolostort gyönyörű szép 1300-ból való templomával és az *avilesi* kolostort. (Asturia).

18. *Cantabriában* kifosztották a S. Sebastianban levő kolostort. Miután a nemzeti csapatok elfoglalták S. Sebastiant a ferencesek visszamentek kolostorukba, amelyet siralmas állapotban találtak. A vörösök éppen akkor akarták kivégezni P. Ocerin-Jaureguint, a spanyol exvikárius generalist, híres szónokot és misztikus frót, szerencsére a nemzeti csapatok bevonulása megmentette a haláltól.

Ez nagy vonásokban a spanyolországi ferencesek szomorú odisséája — fejezi be az *Osservatore Romano* — a mai kommunista forradalomban, amely reméljük, nem sokára Krisztus ügyének győzelmével fog végződni. Eljő majd az ő országa, az igazság, a béke és a testvériség uralma azon néphez, amely a századok folyamán a szenteknek hatalmas seregét adta az Egyháznak.

A nemzeti csapatok madridi előnyomulásának térképe

November 26-án este 9 órakor

Kamara-zenekar hangversenye az Ujságíró Klubban

Jegyek 20 és 30 lei, az Ujságíró Klubban (Huzella Irén kisasszonynál) és a Hegedüs hirlapírodában válthatók.

Az új Kapisztrán

*

Október 24-én este hallottam beszélni Pacelli bíborost a domonkosrend római egyetemének, az Angelicumnak nagytermében. Lehetünk ötözren. A világ minden fajtájú és színű embere, a bábeli torony száműzöttjei. Voltak, akik tudtak olaszul. Voltak, akik nem értették a világnak ezt a legdallamosabb nyelvét. Ültünk és vártunk. Pacelli bíborost várta Róma, az urbs, és ml, az orbis.

Bíborosok, püspökök, egyháziak, világiak; frók és község titokzatos egységbe olvadtan vártuk Róma legnagyobb szónokát.

Csengetnek. A zaj alábbhagy. A főajtón belép Pacelli bíboros. Nyulánk, száraz férfi. Nagy fej, nagy szemek, szemüveg, fáradt járás. Bennem bizonyos csalódás.

Dalla Torre gróf, a katolikus frók világszövetségének elnöke, köszönti s az emelvényre vezeti, majd felkéri a nagygyűlés bevezető-beszédjére.

Tízper szem mered és szórja villanyáramát a bíboros felé.

A szó megindul lassan, méltóságteljesen; majd árad melegen és forrón. A hang emelkedik és erősödik. A gondolatok egyik a másik után szikráznak szét a nagyteremben. Most itt, majd ott gyulnak ki a szemek. Érzem, hogyan borul lángba az én lelkem, a mellettem ülő és hamarosan az egész terem. Az egész terem egy lélek, aki gyújt és egy fömgőlők, amely ég.

Ég az is, aki érti; lángol az is, aki nem érti, hanem csak érzi, hogy mit szikrázik ez a csoda-lélek.

A bolsevizmus, az új pogányság veszedelme volt beszédjének elsődleges tárgya: Milyen kötelezettséget ró az idő a sajtóra a veszedelem igazi arcának megmutatása és az ellene való elszánt harc körül.

Ha kard lett volna kezemben: nekimentem volna a veszedelemnek. Szavai után mintha valami láthatatlan lány nyomott volna keresztet a kezembe és mondta volna: ez lesz a te kardod!

Eszembe jutott a török félhold. Eszembe jutott a magyar Alföld kapás-kaszás népe, mely Kapisztrán szent János ajakán csüggyött, anélkül, hogy szavait értette volna és rohant Nádorfehérvárnak.

*

Pacelli bíboros az Amerikai Egyesült Államokban járt. Két nagy férfit látogatott meg: Rooseveltet és Coughlint, a katolikus papot, a világ legnépszerűbb rádiószónokát.

Coughlin atya, nekünk érthetetlen okból, az amerikai elnökválasztás előharcában elhagyta legnagyobb emberét, Rooseveltet és egy névtelen név mellé szegődött. Pacelli bíboros magához kérte őt. Mi volt, mi nem volt; Coughlin atya, akire milliók hallgattak, hallgatott az egyre, Pacelli bíborosra és visszavonult az elnök-küzdlemtől.

Roosevelt elnök és elnökjelöltben a két fekete nagyszem felfedezte az új idők emberét: ki nem kapitalista és nem bolsevista (ami a valóságban egymásnak ikertestvére); hanem keresztényszocialista. Semmitsem teit és nem beszélt érdekében: de mintha lángoló lelke beleégette volna Roosevelt nevét a szavazólapokba. A változatosságot szerető Amerikának újra Roosevelt lett az elnöke: a katolikus világnézetnek ez a nemkatolikus jövő apostola.

Pacelli bíboros dolgavégezetten hazahajózott.

Meg sem pihent. Este érkezett meg és sielt ahhoz, aki küldte és várta: Szent Péter, XI. Ince, XV. Benedek mai utódjához. Kihallgatása hosszú ideig tartott. Ilyen órákon szokott nagyokat lépni Krisztus a földön.

*

Hír szerint Pacelli bíboros megint útra készül. Amerika hatalmas állama után Európa leghatalmasabb állama kerül sorra: Germánia. S jön a többi sorra. Minden ország, ahol van még keresztény gondolat és remélhetőleg elszánt ellenállás az Antikrisztus bolsevizmusának.

Kapisztrán lelke gyújtott. Pacelli lelke valóban fog.

PAKOCs KÁROLY

A tisztviselői tanfolyam előadói jöjjenek az itteni városokba,

javasolja Timisoara városa

Timisoara. Saját tud. Jelentettük, hogy a városi és megyei tisztviselőknek közigazgatási tanfolyamot kell látogatniuk. Ezt a tanfolyamot Bucurestiben rendezik meg s a tisztviselőknek saját költségükön kell Bucurestibe utazniuk, illetve ott tartózkodniuk.

Most értekezletre hívták egybe a városi tisztviselői kart és közölték velük, hogy a nem egyetemi képzettséggel rendelkező tisztviselőknek két év leforgása alatt összesen hatszor, mindannyiszor egy-egy hónapra kell Bucurestibe menniük, tanfolyamra. Évente tehát háromszor. Ez két év alatt éppen egy félv.

Akik egyetemet végeztek, összesen csak hatvan napra mennek Bucurestibe a két év alatt. A tanfolyamra december elsejéig kell jelentkezni s egyúttal hatszáz lei beiratási díjat lefizetni, személyenként. A tanfolyamot vizsga fejezi be s a kapott osztályzat igen fontos. Az osztályzat minőségének sorrendjében eszközlik ugyanis ezentul az előléptetéseket. Aki a tanfolyamot nem látogatja, annak előléptetésben nem lehet része.

A város, értesülésünk szerint, kérni fogja a miniszteriumot, hogy az előadók, lehetőség szerint, maguk jelenjenek meg az egyes nagyobb városokban s ott tartassák meg a tanfolyamot, nehogy az egész tisztviselői kart utaztatni kelljen. A tisztviselők zöme — ugyanis — beleszámítva a két év tartama alatti egy-egy havi szabadságidőt is — ezen két év alatt összesen nyolc hónapig lenne távol.

A Devai Takarékpénztár vezetésének rehabilitálása

Deva. Saját tud. A devai törvényszék Pană-Chirica tanácsában került főtárgyalásra a Devai Takarékpénztár vezetése ellen család bukás címén folyamatba tett bűnügy, amelynek évekre visszanyúló előzményei vannak. Ez a bank, 50 évet meghaladó multra tekinthet vissza és meglehetősen sok vezető intézete volt — 1930. év június havában fizetéseképtelenné vált, bonyosította a devai törvényszékhez kényszerregezési kérését, amelyben a hitelezőknek 40 százalékot ajánlott fel. Ezt a betétesek 70 százalékáa el is fogadta. Az egyik betétes — aki betétjét örökölte — a felajánlott 40 százalékot nem találta elfogadhatónak, hanem annak 100 százalékos kiegyenlítéséhez ragaszkodott. Ez a betétes, hogy kényszerhelyzet elé állítsa a takarékpénztár igazgatóságát — bűnvádi feljelentést tett az ügyészségnél, megvádolván a vezetőséget hűtlen kezeléssel és vagyonelvonással, amellyel a hitelezőknek kárt okoztak.

Az eljárás megindult és a most megtartott főtárgyaláson a vádlottak, valamint tanúk és több szakértő kihallgatása, valamint a vád- és védőbeszéd elhangzása után a törvényszék az összes vádlottakat a terhükre rótt bűncselekmény hiányában, a vád alól felmentette, súlyt helyezt a C. P. Opreanu akadémiái tanár szakértői véleményére, amelyben megállapította és kimutatta, hogy a vádlottak a nekik tulajdonított bűncselekmény elkövetésében teljesen ártatlannak.

Zürichi zárlat. Párizs 20.23 fél, London 21.27 egynegyed, Newyork 435.12, Brüsszel 73.56, Milánó 22.92 fél, Amszterdam 235.40, Berlin 175, Bécs — schilling 77.00, Prága 15.30, Varsó 81.70, Belgrád 10.00, Bucuresti 325.

Háromezer halott egy gátszakadás következtében

Epusztult két község a borzaimas erejű árvízben

Tokióból jelentik: Hondó sziget északi csúcsán borzaimas erejű árvíz pusztított. A halottak száma meghaladja a háromezretet.

Az óriási méretű szerencsétlenség úgy történt, hogy a napok óta tartó felhős szakadás megduzzasztotta a folyó vizét és áttörte a gyűjtő medence gátját.

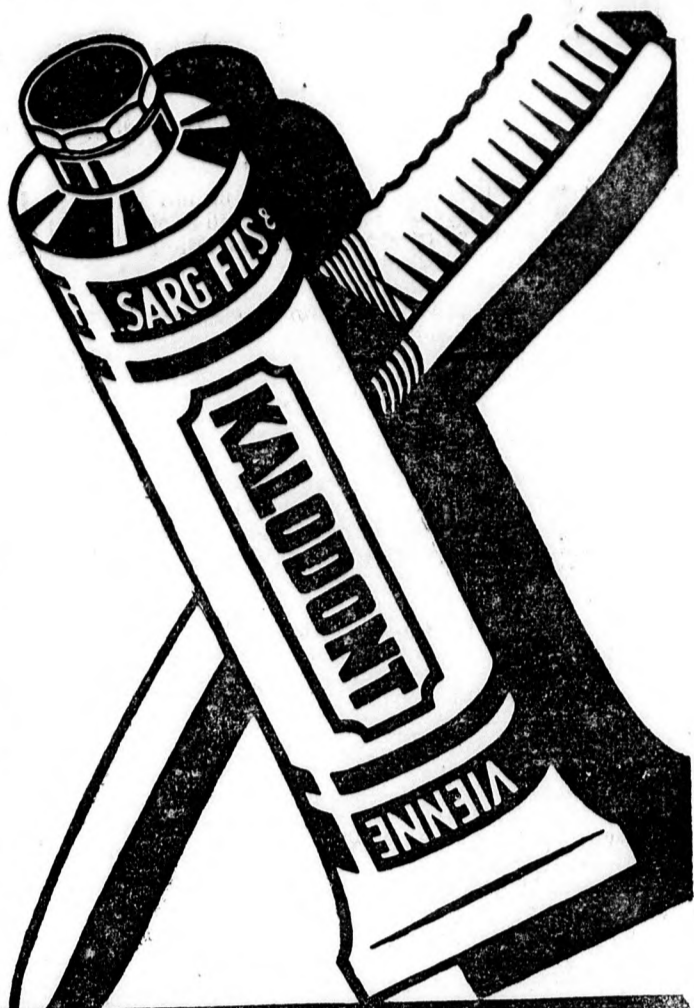
Osarusava község mellett történt a nagyarányú gátszakadás. A víz éjszaka zúdult a

KALODONT

a habzó fogpaszta
kiméli fogait és megakadályozza a veszélyes fogkő képződést.

Kalodont 3 kiváló tulajdonsága biztosítja a helyes fogápolást:

1. a speciális fog-és száj-szappan enyhe habja alaposan megtisztítja a fogakat, ott is ahová a fogkefe nem juthat el;
2. a különlegesen finom tisztító anyag kifényesíti a fogzománcot, anélkül hogy azt megtámadná;
3. a Dr. Bräunlich által összeállított Sulforizin-Oleat fokozatosan távolítja el a fogkővet és megakadályozza az újraképződést.

KALODONT

FOGKŐ ELLEN

Másfélmilliárdnál több értékű nikkelt százleiest fognak kiadni

— Az új pénzérme részletes leírása —

Bucurestiből jelentik: Tegnap számunk rövid közlése kiegészítésére még a következő tájékoztatásokat adják. A minisztertanács felhatalmazta a pénzügyminiszteriumot, hogy 1.675.000.000 lei értékben hozza forgalomba a nikkeltből gyártott, új 100 leiseket. A felhatalmazás szerint a pénzügyminiszterium 1.395.000.000 lei értékben kivonja a forgalomból az eddig érvényben volt ezüst százleiket s helyettük az új pénzeket adja át a forgalomnak. Az ezenkívül még forgalomban lévő 40.000.000 leinyi száz leisekért később szintén kivonják a forgalomból s helyette az új 50 leisek ércpénz kerül forgalomba egy későbbi miniszteri határozattal. Mindezeket a műveleteket a pénzügyigazgatóságok és a román nemzeti bank fiókjai végzik majd el.

Az új 100 leise ércpénz külseje a következőképpen fest:

Színe világos hamuszürke, tisztán fénylő, nagyon gyenge sárga árnyalattal, vagyis olyan, mint a fényesített nikkelt színe. A rajzai egyöntetűek, folt nélküliek. Színét még használat közben is meg fogja őrizni.

Az ércpénz mindkét oldalán domború rajzot visel. Egyik oldalán: II. Károly király arcképe oldalnézetben, balra fordulva. A domborművön a hajszálak is jól kivehetők. A királyfej alatt I. Jalea sobrász, a tervező neve szerepel 0.8 mm. vastag betűkkel. Az arckép körül pedig 2 mm.-es betűkkel a felirat: „Carol II. Regele Romanilor”. (II. Károly, a románok királya). Az ércpénz széle mindkét oldalán pontozott kört visel 0.6 mm. domborúan 1 mm. távolságban a pénzdarab szélétől.

Másik oldalán: Középen az ország címe-re a tartományok címerével 11 mm. szélesen és 14 mm. magasan. A paizs 5 részre van osztva, középen az uralkodóház paizsával 3.6 mm. és 4.4 mm. nagyságban. A címet kétsoros lomb veszi körül, egyik oldalon tölgy, másik oldalon babérlombbal. A babérlombok mind-egyikének domborművében egy-egy pont van, kivéve a felső sarkot. A koszorú csúcsai körül-fogják a királyi koronát a kereszttel, az alsó végek pedig az 1936-os számot ölelik körül. A koszorú megszakításánál, a pénz függőleges tengelyében balról „100”, jobbról „Lei” olvasható 2,2/2,1 mm. nagyságban.

Az új pénz méretei: átmérője 27.0 mm. 0.05 mm. eltérési lehetőséggel. Vastagsága közepén 1.7 mm., szélén 2.05 mm. Súly 8.2 gr. 25% felületességgel, vagyis kb. 7.995 és 8.405 gr. között. A pénz nem úgy cseng, mint az ezüstpénz, hanem valamivel tompábban. Az új pénzdarab nikkeltartalma tisztán 975 ezrelék.

községre, amelynek álmából felzavart lakossága nem tudott elmenekülni. A községben lakó ezerháromszáz ember közül hetvenöt maradt életben. Ugyanez lett a sorsa két másik községnek is.

A lakosság a gyűjtő-medence kénese és más mérges gázokkal telített víztől elkábult és ezért nem tudott elmenekülni.

Folyosó és ülésterem

*

București, november hó.

Az ülészek első ülésénél — midőn a Ház tisztviselői betöltésének nehézkes műveletén esnek át a honatyák — még az ülészek végén szabályszerűen megindított törvénygyorstopáló gépek egyhangú zakatolása sem unalmasabb. Mert a harcok, amelyek különösen az alelnökök és a háznagyok megválasztása körül dülnek, a politikai kulisszák mögött: partklubban, többségi értekezleteken, kisebb-nagyobb csoportok vendéglői és szálloda-előcsarnoki tanácskozásain zajlanak le, úgy hogy a parlamentben már többé-kevésbé pontosan megállapított lajstrommal jönnek a képviselők és a szenátorok. Csökkenti a tisztviselőválasztások érdekességét az is, hogy az ellenzék alig vesz azokban részt. Jelöltjeik nincsenek: így a többségi párt belügyévé zsugorodik az egész.

Rendszerint országrészek állanak harcban egymással, aztán fiatalok és öregek s a kamarai alelnök-választásokon például sikerült is ezeknek az érdekcsoportoknak érvényesíteni akaratukat: Bejuttattak Transsylvania képviselőiben Partenie Dant és Lobontiu Emilt, míg a fiatal liberálisoknak, az ugynevezett H csoportnak Petre Ghiața számára sikerült kiharcolniuk egy alelnöki helyet.

A háznagyok megválasztása után azonban még ez az ülésteremben már alig érezhető harci kedv is megcsappant. Végül pedig, a jegyzők választásánál olyan immel-ámmal folyik a választási munka, hogy a képviselők apró kópésággal üzik unalmukat.

Minszterek nevei — a jegyzőválasztás urnájában

A jegyzőket szerdán délután választották a képviselőházban. Roppant kicsi tisztesség, nem is törte magát utána senki. Saveanu elnök azonban itt is olyan aprólékos gondtal folytatta le az eljárást, mintha ki tudja milyen méltóságokért való vetélkedésről lett volna szó. Maga

Willer és Szentkereszthy vitája Anghelescuval

Az unaloműzésnek ebben a kedélyes légkörben Anghelescu közoktatásiügyi miniszter leszállott a miniszteri széksor emelvényéről és elvegyülve a képviselők között hol itt, hol ott folytatott le rövid, félig komoly, félig tréfás beszélgetést az ő szokimondó, nyers, de mégis uri módorában.

Egyszer csak gondolt egyet a szülő baloldali széksorok felé tartott, ahol Willer József és Szentkereszthy Béla képviselők ültek. — Mennyire szeretem ezt a Szentkereszthyt — kezdte velük a beszélgetést barátságos kézsorítások után. — Sajnálom, hogy ilyen szörnyű megatalkodott és érzéketlen emberrel barátkozik, mint Willer.

Fekete szemöldökei, amelyek oly különös elöntében állanak ősz hajával, játékosan futkosnak fel-le a homlokán, mialatt tréfás nyomatékkal hozzátette:

— Mert ezt a Willert nem lehet kibírni.

Willert pirosság futotta el.

— Hét én megmutatom, miniszter úr, hogy lehet én velem beszélni. Végeredményben én megértem az ön magasabb nemzeti céljait s azt is, hogy felhasználja erre az állam hatalmát és a román társadalom erejét. De azt az iskolapolitikát mézsem tudom megérteni, amely karhatalommal is dolgozik.

Anghelescu beült a széksorba a két magyar képviselő közé s mialatt a beszélgetés iránt érdeklődő képviselők egész gyűrűje csoportosult körük, kevés meggyőződéssel, de annál határozottabb hangon jelentette ki:

— A képviselő úr folyton Budapest számára beszél.

Mire Willer így felelt:

— Ellenkezőleg. Én minden beszédemben, minden közbeszólásomban úgy igyekszem magam feltüntetni, mint a román kormány kisebbségi szakértőjét.

És Anghelescu:

— Folyton panaszkodtok, kiabáltok, csak

Élet — regény.

Hét ősz, egy tavasz

Hét asszony-élet, hét ősz, küzdelmes életet mutatja be az írónő: NAGY MÉDA, finom megfigatással és sok közvetlenséggel, egy fiatal leány napsugaras boldog élet történetének kapcsán.

Ára 35 lej és portó.

Megrendelhető könyvtárban.

előtette az elnöki asztalra az urnát s a névsor szerint szólitott képviselők szavazó céduláit Partenie Dan alelnök segítségével egyenként dugdosta be a résen. Aztán sajátkezűleg szedte ki megint a cédulákat, azok neveivel, akik iránt a szavazó honatva bizalma megnyilvánult.

Es amikor felolvasták a neveket, minduntalan a kacagás vihara tört ki az elnöki emelvény köré rendetlen tömegbe csoportosuló képviselők-ből. A bőcs honatyák ugyanis azzal szórakoztak, hogy a — még golya-parlamentároknak sem imponáló — legkisebb képviselőházi tisztviselő, nagyteljesítési urakat ajánlottak szavazó céduláikon.

— Neamtu! — olvasta az egyik céduláról Partenie Dan alelnök s az első sorokban egy 53 előkelőség tréfa értő mosollyal csóválta a fejét: Olténa legnagyobb bankárja ő, régi kőzeleti férfiú.

Az urna körül állók hangos hahotáva jutalmazták a tréfás szavazó ötletét.

— Dim. Alimánisteanu! — olvasták a következő jegyző-jelölt nevét s erre már elemi erővel tört ki a nevetés, mert Alimánisteanu alminiszteri méltóságot tölt be a pénzügyminiszteriumban.

A legmulatságosabban azonban mégis az hatott, amikor egy nagy becsvágyú, bukott miniszter nevét olvassák fel:

— Manolescu-Strunga!

Erre már az elnök se bírta megőrizni komolyságát. Es Sergiu Dimitriu belügyi államtitkára oly ellenállhatatlan erővel jött rá a nevetés, hogy majd leesett az elnöki emelvény lépcsőjéről, ahol a legujabb jegyzőjelölt nevének olvasásakor éppen fölfelé tartott.

Kiderült, hogy egész összeesküvés szerveződtött a volt ipar- és kereskedelemügyi miniszter megtréfálására. Az ötlet kitűnőnek bizonyult. Valahányszor újabb és újabb szavazó céduláról olvasták a nevét, fokozódón viharos derűtség jutalmazta a tettesek gonczkodását.

azért, hogy rossz hírbe keverjék a román államot.

Willer:

— Nekünk nincs más célunk, mint hogy a romániai magyar kisebbség jogos érdekeit szolgáljuk. Minden téren, így különösen a közoktatás terén, ahol a legkomolyabb veszély fenyeget bennünket és ahol a legtöbb a panasz. Garmadával tudok bizonyítékokat szolgáltatni arra, hogy magyar gyerekeket meg nem engedetti módon is kényszerítik román állami iskolákba.

Szentkereszthy is nekihevíltlen szólt közbe:

— Jönne csak el egyszer a miniszter úr az én megyémbe. Sok olyan dolgot is láthatna ott, amit nem helyeselné.

Anghelescu elhárító mozdulatot tett:

— Én csak az elmagyarosodott románokat akarom visszatéríteni.

Willer rögtön kész volt a válaszal:

— Minden az eszközökön fordul meg. Es az eszközök alkalmazásának a módján. Es semmiestre sem helyes, ha a csendő mindenható és apró vidéki emberek sajónyilatkozatokban szent Bertalan-északákat emlegetnek. Ha a miniszter úr egyszer komolyan és higgadtan leülne velünk megtárgyalni ezeket a kérdéseket; ha elhinné nekünk, hogy nem akarunk félrevezetni, hogy nincsenek hátsó gondolataink s hogy nem akarunk jogosulatlan propagandát s főként ha kijönne velünk a helyszínen meggyőződni állításaink valódiságáról, sok mindent nem helyeselné. am' iskolapolitikája jegyében történik s meggyőződne arról, hogy kívánságainkat más-kénn kell elbírálnia.

Anghelescu a tulzott nacionalizmusnak abban az eszmemenetében válaszolt, amelyben a lelkek találkozására nehezen képzelhető el. Willer és Szentkereszthy azonban sohasem maradtak adósk a válaszal. Érdekes, hosszú, merész s bizonyára hasznos vita fejlődött ki, amelynek során úgy a miniszter, mint pedig a köréje csoportosult képviselők olyan szempontokra, tényekre és igazságokra lettek figyelmesek, amelyeket eddig más beállításban és megvilágításban ismeretek, úgyhogy ez a tréfás beszélgetésnek indult vita komoly és fontos politikai cselekedetté vált.

Anghelescu végül hirtelen kiszakította magát a nagyon jelentősé mélyült eszmecsereből s folyóve ismét a tréfás hangnemet, amely anynyira beletalált az ülés légkörébe s ismét kezét szorította a két magyar képviselővel kikészülődött a baloldali széksorból.

— Hát jó — mondotta távozóban Willernek.

— Elismerem, hogy civilizált fegyverekkel harcolsz. De azért Szentkereszthyt mégis jobban szeretem.

Jávör Béla.

Félszavak

A mosolygó Litvinov

Diplomata frakkjának selyembélésén zseben parányi ismétlőpisztolyt hordoz Litvinov, a szovjetnek excellenciás népbiztosa s a világ-sajtó fotografálógépei számára fenntartott kirakat-mosolyai közben — csak homályos érintésére valami nyugtalanító félelemnek — néha elkomorodik hirtelen és párnás ujjával megérinti a pisztoly jéghideg csövét. Talán keze is megreszket és szorongást érez szíve körül a vakító plasztrón, e gentleman-egyenruha alatt, amiben kényelmetlenül érzi magát és amelyen vörös szalagon a Stalin-rend nagycsillaga ragyog, — ékkövekkel. Ujjai hegyének árcai és gödrei között finoman gyöngyöző izzadságot érez és arra gondol, hogy ez a mai Európa, amely egy ideje már a belső megújulás lázalmában fetreng, mind különösebb meglepetésekkel szolgál. Szalonkocsija ahányszor csak átrohog szovjethazája határán, új arcokat lát maga előtt. Ez a nyugtalan európai világ kezd bizonytalanra változni számára, aki időnként arra kényszerül, hogy a szovjet-city üvegházi légkörét elhagyja egy kalandos és rejtelmes európai utazás kedvéért. Igen, Európa: ez a kiismerhetetlen, regényes dzsungel, kezd fel-foghatatlanná lenni az ő marxista racionalizmusa számára, mint valami határtalan banlieue, s lassan körülbozontozza a szovjeti Moszkvát, mint valami rosszindulatu szakáll, amit hiába irtanak Prága, Párizs és Madrid vörössarlós jigarói!

Ez az Európa, amely nem hajlandó állni és nyakát odatartani a moszkvai szillettnek, kezdi bizonytalanra tenni a járást az európai külvárosban, honnan a polgári korszak proletárjai lassan beszöknek a szovjetparadicsom-city-jébe, hogy helyüket akaratlanul átadják egy másarcu tömegnek, amely zárd sorokban egy másarcu tömegnek, amely zárd sorokban a Moszkvát Genffel összekötő sugárat, kivilágítva a „baráti” szerződésnek lampionjaival, amelyen a biztonság önérzetével sétálhatott végig maga is a másik üvegház felé, ami a genfi tó partján épült s ahol rokonszenves és magnéziumos fogadtatásban részesül: valahányszor csak megérkezett. Mert mind nagyobb kerülőt kell tennie, bizonytalan és kockázatos, ha utra indul. Mellékutcaikon kell lopva járnia, messze kerülve a veszélyes pontokat, párnás kezét a pisztolyon tartva, mert érzi, hogy számára elszentes területek jár, ahová mind valószínűtlenebbül érnek el a szovjet-city vörös transzparenszinek fényei s ahol nem jelöl biztos utat a Kremlin tornya, amely néma és titokzatos. Ebben a villódzó és dacos Európában csak itt-ott üdvözlő őt egy-két moszkvai poszt, a fontosabb utkereszteződéseknel állók, akik a vörös emigráció veterán seregeiből zupáltak be újra egy kis szolgálat-tételle.

De ezek is, ha az excellenciás ur kocsija már elrohogott, egyelőre visszahúzódnak a homályba, igyekeznek nem nagyon a szem előtt lenni, csak köszöntik az autó mélyén sápadtan ülő urat, akinek dobog a szíve a plasztrón alatt és szürke szemé firkászva villan a csipetű üvege mögött. Nyugtalan és — csak ha látják, akkor mosolyog.

Stalin követe azonban nem erre a hőmérőre gondol, amint hotelszobája tükre előtt a kirakat-mosoly vonásait festi arcára, hanem amit lüktetni érez autójának kerekei alatt, ami ott lánkol, felvetve fényét, mint petárda az ut két oldalán, arra gondol, ami ott izzik a levegőben, mint viharterhes ég tüzes fényjele s ami ott döng messziről hangzóan — de ő hallja jól — az ébredő népek lábdobogásában.

Neve: Európai ellenforradalom!

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés felügyelői halya

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lej.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 77.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**

Ciuj szerkesztő: **dr Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza. Csak a válaszlevegelyes magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Száraz idő várható. Többhelyen napsütés. Az éjjeli fagy erősödik.

UJABB PÁPAI KÖRLEVÉL KÉSZÜL A KOMMUNISTA VESZÉDELEM ELLEN. Fribourgól jelentik: A Kipa, a Katolikus Nemzetközi Sajtótudósító iroda úgy tudja, hogy XI. Pius pápa a közeljövőben körlevéllel szándékozik felhívni az államok figyelmét arra a nagy veszedelemre, amit az emberiség számára a kommunista világgpropaganda s ennek keretén belül különösen az istentelenség propagandája jelent. A Kipa hangoztatja, hogy a Szentszéknek ez a lépése is távol fog állani minden politikai vonatkozástól, de anélkül határozottabban fog rámutatni a keresztény kultúrát és civilizációt, a társadalmi rendet és családot a kommunizmus részéről fenyegető nagy veszedelemre.

HORTHY MIKLÓS MAGYAR KORMÁNYZÓ Vatikáni fogadtatása. Vatikánvárosból jelentik: Horthy Miklóst, Magyarország kormányzóját római útja során november 27-én fogadja XI. Pius pápa külön kihallgatáson. A vatikáni fogadtatás részleteire vonatkozó jegyzőkönyv már elkészült. A magyar kormányzó fogadtatása a Vatikán kisebb tróntermében s az államfőket megillető legnagyobb ünnepélyességgel fog végbe menni.

Egy gyémántmésés piarista halála. Debrecenből jelentik: Palkovics Károly gyémántmésés piarista tanár 88 éves korában meghalt. Hetven évvel ezelőtt lépett a piarista rendbe, negyven éven keresztül állott a közoktatás szolgálatában. Az ország több gimnáziumában működött mint tanár. Nemcsak rendkívüli szakképzettsége, hanem egyéb nemes emberi tulajdonságai igazolták azt a rajongó szeretetet, amellyel tanítványai körülvették. Tíz év óta teljes visszavonultságban élt Debrecenben. Egy héttel ezelőtt betegedett meg. Halálát nemcsak az egyházi, hanem világi körökben is őszintén gyászolják.

NAPPALI ÁRAMSZOLGÁLTATÁS IS LESZ SIGHETEN. Saját tud. Megírtuk, hogy a sighet keréskedők és iparosok sokat panaszkodnak a városi villamosműre a nappali áramszolgáltatás hiánya miatt. Most végre sikerült a városnak megállapodnia a Ganz céggel, amely kötelezte magát, hogy februárig leszállítja a nappali áramszolgáltatáshoz szükséges gépeket.

* **Értesítjük olvasóinkat,** hogy dr Kövér János, Bucuresti, II. Str. Sfintii Voevozi 50. sz. cím alatti ügyvédi irodát nyitott s vállalja a fővárosban úgy peres, mint perenkívüli ügyek intézését.

Kétfajás
ELLEN
NEURALGINE JURIST

TUNGSRAM DUPLASPIRÁLLÁMPA

PACELLI ÁLLAMTITKÁR UTAZÁSI REKORDJA. Az amerikai lapok érdekes adatokat közölnek Pacelli államtitkár mostani amerikai útjával kapcsolatban. Így megtudjuk, hogy a pápai államtitkár amerikai látogatásának legnagyobb részét repülőgépen végezte. Hat úgynevezett „repülőnapon” nem kevesebb, mint 15.000 kilométer távolságot tett meg. Csak így volt lehetséges, hogy aránylag rövid, alig néhány hetes tartózkodás alatt 72 püspökkel találkozott s a városok egész sorát járta meg. Roosevelt elnököt újból való megválasztása után legott meglátogatta és igen szívélyesen s nagyon hosszasan beszélgettek el.

ARADON NÉGY SZÁZ LEIRE ESETT VISSZA A BUZA ÁRA. Aradról jelentik: A mai gabonapiacra közepes felhozatal mellett a buza ára 410 leiről 100 leire esett vissza. A tengeri ára változatlanul 230 lei volt.

* **Aranyérmél, derék- és keresztfájásnál, a máj és a végbél felé irányuló vértelulásoknál** az igen enyhe hatású természetes „Ferenc József” keserűvíz lehetőleg mindennap reggel és este fél-fél pohárral mennyiségben használandó. Az orvosok ajánlják.

ÜNNEPLI LEPE DATUM A ROMÁN AKADÉMIA. Bucuresti. Saját tud. A Román Akadémia elhatározta, hogy ünneplésben részesíti elnökét, Alexandru Lepedatu egyetemi tanárt. abból az alkalomból, hogy betöltötte 60-ik életévét.

Maximálhatók-e a szállodai árak? Timisoara. Saját tud. A pékek azzal a kérelemmel fordultak a városi tanácshoz, hogy a feketekenyer maximális árát hétről-hét és fél leire emelje fel. Arra hivatkoznak a pékek, hogy a kalkuláció hatos liszt alapján történt, holott ötös lisztet használnak. A város kedden foglalkozik a kérdéssel, amikor az összes eddig megállapított maximális árakat revidiálják, hogy a decemberi maximális árakat megállapítsák. A város maximálta a szállodai szobák árát is. Értesülésünk szerint ez ellen a vendéglősök, kávéosok, szállodások ipartársulata fellebbezett, úgy a kereskedelemügyi miniszteriumban, mint pedig a helyi közigazgatási bíróságnál. A szállodások ugyanis kétségbevonják a városnak azon jogát, hogy a szobaárakat is megállapíthassa. Szerintük a spekulációs törvény alapján csak azokat az árakat lehet maximálni, amelyekre a minisztertanács utasítást ad.

ÜZEMREHELYEZIK A SATUMARE-MEGYEI ÜVEGGYÁRAT. Satu-Mare. Saját tud. A Casa Nostra pénzügyi vezetésével tökéleteskedés alakult a Poiana-Codrulului üvegyár üzembehelyezésére. Az üvegyár a Rényi családé volt, akik egy évtizeddel ezelőtt átmentek Baia-Marera, ahol új gyárat építettek, ami később a Phoenix tulajdonába került. Ma már a baia-mare-i gyár sem működik. A Poiana-Codrulului üvegyár beszüntetése érzékenyen érintette a seini járás lakosságának jórészt, mivel fuvarozással, kosárfonással sok család kereste meg a mindennapit. A poianai üvegyár üzembehelyezése nagyot lendítene Satu-Mare közgazdasági életén.

Elmarad a magyar asszonyok teadélutánja. Az oradeai magyar asszonyok által folyó hó 22-re vagyis vasárnapra tervezett jótékony célú teadélután, technikai akadályok miatt, bizonytalan időre elmarad. Megtartásáról majd kellő időben küld értesítést a rendezőség.

BADILLA JÁNOS SIBIU UJ PLÉBANOSA. Alba-Iulia. Saját tud. Az itteni püspöki főhatóságához most érkezett meg az a pápai leirat, mely a Vorbuchner Adolf püspökké történt ki nevezése által megüresedett sibiui plébánia betöltéséről intézkedik. A pápai leirat szerint a Szentszék Sibiu új plébánosává Badilla Jánost, a sibiui Theresianum eddigi igazgatóját nevezte ki. — Badilla János mint a nagy multu Theresianum igazgatója csaknem két évtized óta tevékenykedik Sibiu-ban, ahol buzgóságával, lebilincselően kedves modorával, valamint atyai módon szerető szívével igen megnyerte a lelkeket. Így a Szentszék választása érthetően nagy örömet váltott ki.

A bányakincstár bányaiskolát és tanulóotthonát épít Baia-Maren. Saját tud. Az állami aranybányák vezérigazgatósága elhatározta, hogy Baia-Maren új épületet emel a bányaiskola részére, amely tudvalevően egyetlen bányászati szakiskola az országban. Az iskola mellé ujszerű tanulóotthon is emelnek, ahol ellátást és lakást fognak kapni az iskola növendékei, akik eddig kicsiny fizetésükből az utolsó vizsgáig valóságos tengettek az életüket. A volt iskolaépületek részére a bányakincstár ingyen telket kért a várostól. A tanács ezt megszavazta, ellenben kimondták, ha egy éven belül nem kezdik meg az építkezést, visszavonják a kedvezményt.

EXPEDICIO INDULT AZ ELTUNT UGYVED FELKUTATASARA. Brasov. Saját tud. Beszámoltunk arról, hogy az elmúlt vasárnap a Bucurestiben eltunt Rednic brasovi ügyvéd. Szombat este Moldovan Gyula testnevelési tanár vezetése alatt mentőexpedició indul az eltunt felkeresésére.

Epilepsziában szenvedők
A világhírű amerikai „Donhide” a bécsi Wagner-Jauregg klinika véleménye szerint az epilepszia összes olyan eseteiben is használt, hol minden más kezelés eredménytelen maradt.
Postás 200 lei utánvéttel megrendelhető Császár gyógyszerüzem, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

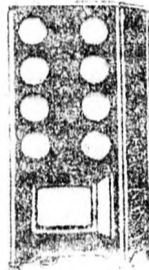
Megkezdtek Coroiu perének tárgyalását. Bucuresti. Saját tud. Bacauban megkezdődött Coroiu perének tárgyalása az esküdtszék előtt. A per iránt óriási az érdeklődés. Az első tárgyalási napon izgalmas jelenetek játszódtak le. A meggyilkoltak hozzátartozói elkeseredetten szidalmazták a banditát, egy asszony öklét rázva, fenyegette meg: „Gazember! Arvaságra juttatad a gyermekeimet, megölted az apjukat!” Coroiu rendkívül nyugodtan viselkedik a tárgyaláson, amelyen tegnap a vádiratot olvasták fel.

ORADEAI FORGALMI REFERENS TALÁLMÁNYA VASUTI KATASZTRÓFÁK ELHÁRÍTÁSÁRA. Érdekes találmányt mutatott be az oradeai sajtó képviselői előtt Luca Constantin ezredes lakásán Hubic Aurel forgalmi referens, aki vasuti szerencsétlenség-elhárító készüléket talált fel s a találmány előállítását finanszírozta a lelkes Luca Constantin ezredes. Hubic Aurél ott volt az emlékeztető Félix-fürdői vasuti katasztrófánál s akkor határozta el, hogy mindent elkövet hasonló borzalmak elkerülésére. Ezután kezdett találmányával foglalkozni, melyet tegnap bemutatott a sajtónak. A szenális és hezagpótló találmányért mesés összeget ajánlott fel a CFR.

Hetekig fekszik a külföldi áru a satumarei vámhivatalnál. Saját tud. A sátmari Kereskedelmi és Iparkamara emlékiratot küldött a kereskedelmi miniszternek és a vámhivatalok vezérigazgatójának, ahonnan sürgős segítséget kért a satumarei vámhivatalnál fennálló tarthatatlan helyzet orvoslására. A vámhivatalnál ugyanis tisztviselőhiány van, ami munkahalmazodást és az ügyek vontatott elintézését idézi elő. A külföldi áruk elvámolását egy tisztviselő intézi s így megtörténik, hogy a külföldi áru hetekig fekszik a vámhivatal raktárában, amíg az elvámolásra sor kerülhet.

MANIU FELSZÓLAL AZ ARADI VASÁRNAPI GYÜLESEN. Aradról jelentik: Maniu, aki Badaciban tartózkodik, közölte politikai barátaival, hogy a nemzeti parasztpárt vasárnapi aradi nagygyűlésén részt fog venni és beszédet mond. Ugyancsak megérkezik a nagygyűlésre Popovici volt pénzügyminiszter is, aki jelenleg még Bécsben van.

* **A világító persely.** Amerikából indult ki a törekvés, a háztartást minden felesleges munkától mentesíteni. Számos hasznos háztartási szerzést készült az utóbbi évek folyamán forgalomba. Ezek közül talán egyiknek gyártása sem igényel olyan gondos, lelkiismeretes munkát és kidolgozást, mint az izzólámpa. A gazdaságos és fényerős TUNGSRAM D duplaspirállámpa minden elképzelhető analízisvizsgálaton keresztül esik, mielőtt a gyárat elhagyná. Minden egyes fémzsal és a lámpatest minden részének lelkiismeretes vizsgálata adja meg a TUNGSRAM D duplaspirállámpa nagyfokú megbízhatóságát s így ment át a köztudatba, hogy a TUNGSRAM lámpa használata jó fényt ad és áramköltséget takarít meg.

SOK TIZEZER

megelégedett vevő bizonyítja hogy a

„ZEPHIR“

kályha az összes kályhák között a

LEGJOBB

10 kilogram fával fűt **24** órán át, egy normál szobát

Ártalja: **Szántó D. és fia, Oradea**

Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzeket!

Február elsejéig fel kell szerelni Oradeán az autótaxaórákat. Pének délután dr. Biedea Laszlo polgármester elnöklété alatt tartott ülést Oradea város időközi bizottsága, amelyen Bazili Mihály szólalt fel a rézsodronyok megrendelésének ügyében. A város ugyanis 4000 m. rézsodronyot rendelt a satumarei Bevemet Unió S. A. cégtől, azonban a megrendelést nem szállították le. Közben a sodrony ára 87 leire szökött fel méterenként és a cég csak a mai árfolyamon hajlandó leszállítani az árut. A polgármester javaslatára a tanács kimondta, hogy a megrendelt anyag felét 71, felét pedig 81 leivel hajlandó kifizetni, ha a cég az előírt 14 napon belül leszállítja a rézsodronyokat, amelyekre nagy szükség van. Ellenkező esetben panasszal fordulnak a miniszteriumhoz és kérik, hogy a satumarei céget zárják ki az árlejtésekből. Végezetül még elhatározták, hogy a taxikra legkésőbb február 1-ig fel kell szerelni a taxaórákat.

* **Történnék még csodák.** Még ma is vannak kételkedők, ellenben hogy ha látják azt a tény, hogy arcra a Scherk-féle arcviz rövid használata következtében megfiatalodott, ez eseten ők is hisznek benne. Ez csoda? Nem. A mai modern kozmetikai tudomány sok éves kutatások eredményeképpen végre felfedezett egy olyan szert, amely mitcseser, pattanás és más elrontott arcot teljesen helyrehoz olyannyira, hogy teljesen a megfiatalodás kifejezését kölcsönzi.

Románia külkereskedelmi mérlege kedvezően emelkedik. Bucuresti. Saját tud. A kormány gazdasági bizottsága tegnap ülést tartott Inculet alminiszterelnök elnöklété alatt, vizsgálat tárgyává tették az általános gazdasági helyzetet az ország kiviteli lehetőségeivel és a nemzeti termények értékesítésének ügyével kapcsolatban. Megállapították, hogy a kivitel növekedőben van s a külkereskedelmi mérleg egyre nagyobb többletet mutat fel Románia számára.

Halálos vonatfelgázolás az episcopiai állomáson. Oradea. Saját tud. Ma reggel kilenc óra körül megdöbbentő vasúti szerencsétlenség történt az episcopiai pályaudvaron. Egy tolató vonat halálra gázolta Achim pályaoárt, aki olyan szerencsétlenül esett a sínekre, hogy a vonat valószínűleg kettészelt. A szerencsétlen vasutas a helyszínen meghalt. Az episcopiai pályaudvarról telefonon jelentették a halálos vasúti szerencsétlenséget az ügyészségnek.

Minden év új divatot hoz
Most a lila dominál
Divathölgy a ruháival
Az I. V. O.-ig meg sem áll.

I.V.O.

Str. Ciorogariu 1 és 34. Tel. 8-53.
Piața Unirii 2. Telefon 5-53.

Satumare-megye nem fizet Salontának. Satu-Mare. Saját tud. A békeszerződés után beállott politikai változások következtében Satu-Mare-megye négy millió kétszáz ezer lejtel tartozott Salonta városának, amit részletekben meg is fizetett. Most, hogy a hajduváros bajba jutott, ezt a régi ügyet is előszedte és azt követelte Satu-Mare megyétől, hogy a már kifizetett adósság után nyolcszáz ezer lej kamatot is fizessen. Salonta város átiratát a vármegyei időközi bizottság letárgyalta s mint alaptalant, elutasította.

Hadiövezgyek tüntetése a tűzifa miatt. Bucuresti. Saját tud. A bucuresti hadiövezgyek mintegy ezertáru tömege pénteken tüntetett egyesületük Calea Grivita-uti helyisége előtt, mert az egyesület vezetősége igazságtalanul osztotta szét közöttük a tűzifajegyeket, úgy hogy éppen a legszegényebbek nem jutottak fához. Az asszonyok innen az egészségügyminiszterium elé vonultak, ahol „Tűzifát! Fázunk, ezért haltak meg a férjeink!” — kiáltásokkal tüntettek. Közben egy asszonyküldöttség felment Costinescu miniszterhez, aki megígérte, hogy igazságos megoldást fog szorgalmazni az ügyben.

BORZALMAS EREJŰ ROBBANÁS EGY OLASZ GYÁRTELEPEN. Rómából jelentik: A Monte Catini gyártelepen, ahol salétromos nátriumot készítenek, borzalmas erejű robbanás történt. Az első hírek szerint a halottak száma negyvenkettő. A robbanás oka ismeretlen. Hivatalos jelentések szerint túlzottan állapították meg az áldozatok számát és a halottak száma jóval kisebb.

* **Mit kíván Ön?** A fájdalmának azonnali csillapítását? — Vagy pedig az Önt kínzó baj megszüntetését? Ha a szervezet bizonyos anyagokat nem választ ki teljesen, ha hígysav gyülemlik fel a szervezetben, akkor jelentkeznek reuma, köszvény és a legkülönbözőbb idegfájdalmak s jókedvünk mindörökké oda van. Ezren és ezren vásárolnak ilyen gyógyszerkészítményeket, melyek az idegek letompítása által csakis pillanatnyi enyhülést akarnak. Ha azonban a bajt gyökerében akarja megtámadni és teljesen meggyógyítani, az ártalmas csírákat kipszítítani s a hígysav felesleget feloldani, akkor vegyen Totalt. Total minden kiváncsalmnak megfelel! Még elhanyagolt esetekben is segít és teljesen ártalmatlan a gyomorra, szívre, vesékre és más szervekre. A világon minden fájékán több mint 15 éve nagyvázorban bevált. Több mint 6000 orvos ajánlja! Tegyen mást ma egy kísérletet! Total minden gyógyszerárban kapható.

Halálozások. Silagyi Irina (a bihormegyei Galos Petru közszékhől) 24 éves korában meghalt az oradeai közszékházban hosszú szenvedés után, november 20-án. Temetés november 21-én délután 4 óra körül lesz a Steinberger-féle kápolnából a Rulikovszky-sírkertben. (Caritas.)

Özv. id. Mókus Sándorné született Balogh Eszter 82 éves korában Oradeán meghalt. Temetése szombat délelőtt volt. (Erdélyi „Concordia“.)

* **A vér felírissítése** céljából — kiváltképp középkorú férfiaknak és nőknek — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Villágszerte rendelik az orvosok a valódi **Ferenc József** viz használatát, mert ez szabályozza a bélműködést, előmozdítja a gyomoremésztést, fokozza a anyagcserét, javítja a vérkeringést, megnyugtatja az idegeket, egészséges álmat hoz és ezáltal új életért teremt. Az orvosok ajánlják.

BEKULDOTT HIREK

CSAK ÖT DARAB FÁT! Timisoara. Saját tud. A Katolikus Női Misszió negyedik kerületi szervezete vasárnap rendezi meg évente szokásos fagyűjtési akcióját. Csak öt darab fát kér mindenkitől és a kerületben kocikkal jelenik meg minden háznál, hogy mindenki a szegények téli szükségletére legalább öt darab fát adományozzon. Felkérte a lakosságot, hogy lehetőség szerint használt ruhadarabokat és a szegény gyermekek számára játékszereket is adjon.

Erzsébet-napi szegényebédeltetés. Timisoara. Saját tud. A Katolikus Női Misszió szervezeteinek tagjai Szent Erzsébet napját úgy ülték meg, hogy mindannyian egy, vagy több szegény ebédeltetését vállalták magukra. Az egyes szegények megjelentek az illető hölgyek lakásán, ahol jó meleg ebédet kaptak. A misszió harmadik és negyedik kerületi szervezetei ezenfelül Szent Erzsébet napján nyitották meg a téli gyermekkonyhákat.

Babakiállítás — meseország. Timisoara. Saját tud. A városi kulturpalotában — volt Ferdinándszállóban — érdekes kiállítás nyílt meg, amelyet a Fidelitas katolikus leányklub rendezett. A babakiállítás — elvisez a meseországba. Ezt hangsúlyozta ki Metzger Márton dr. prépost-plébános is a megnyitóbeszédben. A kiállítás két terem telt meg. Az elsőben ugynevezett babaszínházat rendeztek be, amelyben felvonulnak a kedves, ismert mesefigurák. Ezt a részt Kóky Károlyné Földényi Böske rendezte. A második teremben finom ízléssel kidolgozott és gyengéd leánykezekkel megalkotott karakterisztikus jeleneteket tüntetnek fel; csupa babákkal. A leányklub tagjai rendezték ezeket és a babákat is ők készítették. Az egyik szalon végül parasztlámpa látható zsuppedeles házzal, gémeskútal, haromfival. Ezt Klein Vilmosné Dadányi René rendezte. A kiállítás mindössze szerdáig marad nyitva s megrendezésében természetesen jótékonykól vezete a katolikus leányokat.

Azoknak, akik felejthetetlen drága halottunk elvesztése feletti fájdalmukat őszinte részvételükkel enyhíteni megkísérelték, ezúton mond köszönetet

a **SOLTÉSZ** és **GUBICZA** családnak.

Szerkesztői üzenetek

H. I. Cruceni. Rachmanova: Irgalom, Szerlem, cseka, halál, Házasság a vörös viharban, Bécsi tejesasszony, Gyermekkorom c. művei kaphatók könyvosztályunknál, kötetenként 100 leiret. P. Bangha műveiből a következőket tartjuk raktáron. Amerikai missziós körutam, füzve 40, kötve 80 lei, Dél keresztje alatt 125 lei, Jezsuita rend ellenségei, füzve 70 lei, kötve 110 lei, Jézus Istenségének bizonyítékai, kötve 105 lei, Katolicizmus és zsidóság 25 lei, Katolikus egyház krisztusi eredete 105 lei kötve, Róma lelke 110 lei, Római utikalauz 125 lei, Örök élet igéi I—II rész, füzve 180 lei.

Mi egy szóval sem méltatjuk,
győződjék meg személyesen,
hogy milyen film

A NAGY RIPORT

amelyet Kertész Mihály rendezett, s amelyben
Bette Davis a főszereplő.

SAVOY MOZGÓ

Magyar felirat! Magyar felirat! Magyar felirat!

A SZERETET KÖNYVE

Irtai: P. TREFÁN LEONÁRD

Ezt a kis könyvet Stadler Frieda, a közismert szociális testvér írta. Megfogott a címe. Nem hangzatos, nem kiabáló cím. Egyenes, őszinte hozzáállás. Mellünknek, szívünknek van irányozva: Szeretnéd, ha szeretnének? ...

Bányászerecskélenség Németországban. Nyolc bányász betemetve, élelmiszer nélkül, kifogyó és mérgezett levegőben. Utóbb elbeszéljük élményeiket. A kétségbeesett küzdelmet megmenekülésükért. Az ásást, kapirgálást a kövek között. A kétségbeesett belátást, hogy úgyszólván hiábavaló... Az éhséget, szomjúságot, gyengeséget, letargiát. Csak egyikük tartotta már bennük a lelket. Folyton adni kell a jeleket a csákánnyal, mert ha meghallják a testvéreink, nem hagynak elveszni. De hiába minden. Múlnak az órák és múlnak a napok. Az emberek már félholtan hevernek a földön... Jöjjön a halál. Egyszerre az egyik őrvongva felugrik:

— A fűrógépek! Hallom a fűrógépeket!

Először azt hitték, deliriumban van, de azután, egymást odatolva, mindenkori odaszorította fülét, arra a földdarabkára, ahonnan legjobban volt hallható az emberi közösség szent himnusza, a fűrógépek vijjogó dala. És amikor az első kis fűrólyukon át beszűkített az első oxigénszállítvány, egymás nyakába borultak az emberek, részegen a friss levegőtől és részegen az emberi összetartozás átélésének boldogságától...

Valahol szív dobban, és a mi szívünk visszadobban. Valahol rángondol valaki és mi észrevesszük. De ki tudná megfejteni a nagy titkot, hogy az emberi közösség kölcsönhatásai miként nyilvánulnak meg. A vágy és fokozódó esengés lankadatlanul él bennünk: szeretnéd, úgy, ha szeretnének? Nemcsak serdülő fiatalok áhítása ez, hanem minden emberi figyelmet és akaratot lekötő törekvés. Szeretjük és akarjuk a szeretetet. Ugy érzi mindenki, hogy nem tud szeretet nélkül élni. Isten a szeretetben vonzódásnak és összhangnak óriási lantját adta kezünkbe és mi nem téphetjük szét ennek a lantnak húrjait. Szeretnéd, ha szeretnének? Így üdvözlö a föld a napot, mikor virággal és napsugárral halmozza el. Ezt suttogja kicsi bogár a fűszálnak, madárka a hajnalnak, művész a szépségnek, lángész a dicsőségnek, bolygó a csillagoknak, egész világmindenség a Teremtőnek. Ezért szeretünk friss, tiszta levegőt és mélyet lélegzeni, napsugár melegítő csókját érezni, öszenyvesek titokzatos susogását hallgatni, illatos gyöngyvirágba arcunkat beletemetni, minden anyáskodó és becéző figyelmességét élvezni. Azért szeretjük a szeretetet, mert szeretjük az életet. Ah, élni, élni, mi édes, mi szép! És úrnak lenni mindenkinek felett!

Ha szeretnéd, hogy szeressenek, hát akkor: szeress! És légy szeretetreméltó!

Hogyan is lehetünk szeretetreméltók?

A délbajor hegyekben, óriási hidegekben, az egyik hegyszakadéknak nem olvadt el a hó még nyáron sem. A következő tél hava már havas talajra talált és így újra nem olvadt el, a most következő meleg nyáron sem. A harmadik évben már kirándulólé helyé lett. Az emberek figyelmeztették egymást: ime, így keletkezik a gleccser. Érdekesnek találták. De a rét gazdája egyáltalán nem találta kellemesnek az új tüneményt: hó terjengett mind szélesebb téren ott, ahol azelőtt a tehene legelészett. És nem találta kellemesnek a falu lakossága sem. A hómező körül hidegebb lett a levegő, később fejlődött a tavaszi természet és nem ért be rendesen a nyári termés. És hozzá még a tudósok azt jövendölték, hogy mindez rosszabbodni fog. De erre azután nagyot gondoltak a derék bajorok. Minck nekünk itt egy gleccser. És felfegyverkeztek ásóval, kapával, lapáttal és ki targoncán, ki szekérral elhordta a már kemény, jegesedő havat a saját mezejére. Olvadni. És ezentúl minden évben elhordták a havat, ha magától el nem takarodott. Az ember leküzdötte a keletkezésben levő gleccsereket...

Elhordani a jeget, fagyot, hideget! Saját életünkben és a másokéban is. Más szóval, meleget, napsugarat vinni egyéniségünkkel a mások egyéniségébe! Nincs fontosabb hivatás, mint a napsugár szolgálatában állni. Fagyos tél költészete nem az igazi élet költészete. Mervé az és megdermesztő. Télen, fagyban és gleccserek világában hiába keresem a megpezdülő, eleven életet. Jeges tengereken, örökös hó vidékeken, a világ jégbefagyott sarkain hiába keresed tavaszi virágzás tényését...

Légy szeretetreméltó azzal, hogy az élet szolgálatába állsz. Terjeszted magad körül az életérzést és létörömet.

Életérzés... Hogy élek és vagyok. Nem egy szám, hanem ember, pirosvérű, forrószívű, csillogószemű, lázashomlokú ember: Én!

Vigyázz! A kezdet mindig keresi valaki, hogy megfogja azt. Szívedre mindig hallgat valaki, hogy meghallja eleven dobbanását. Szeress, légy jó, légy kedves és ezzel fokozod embertestvéredben az életérzést. Az életérzés, fény, meleg, bizalom, erő és hatalom. Urrá lenni mindenkifelett. A kezdet vezessen, átélésekhez segítsen és kalauzoljon, a szíved pedig szeressen, erős, győzedelmes élethez segítsen.

Fokozni a létörömet! Vajjon mi lehet a létöröm? Az a tudat, hogy szép az élet! Tüzes nappal és holdsugáros éjjel! Foerster szerint, nem az, amit mondok, vagy teszek, hanem az, ami vagyok és amit álmatlan éjszakákon át kiküzdöttem, kitermeltem magamból. Jóság, vigasztalás, kedélylendület, boldogság és öröm. Mindennek örvendő tudománya! Létöröm! Amit szenvedő, verejtékező és könnyező szeretet aldozatosságával odaadtál másoknak, abból a boldogság kicsinyke vagy nagy tőkéje lesz és létöröm virágozik ki belőle.

Bizonyára igaza van!

ha takarékoskodik, mert takarékoskodni mindig kell. De ha mindamellét valami jót és táplálót kíván, főzőn Valódi Franck-kal készített Kathreiner Kneipp Malátakávé. Egy darab kenyérral tökéletes reggelit, uzsonnát vagy vacsorát nyújt.

Kathreiner és Franck
éppen a mai nehéz
időkben ajánlatos.

Az Árpádok palotája Esztergomban

Irtai: Holló Ernő

Esztergom, november hó.

A mai ragyogó szépségű Budavár akkori-ban még ismeretlen kis városka volt, mikor a nagy magyar király, Szent István hozzáfogott a keleti magyar vérbe, a Koppányok és Vajthák szívébe elültetni Krisztus igéit. Két városa volt akkor Pannoniának, mely központi városi, mai néven „fővárosi” címre igényt tarthatott: Székesfehérvár és Esztergom. A fejedelmi Fehérvár volt a királyok tényleges székhelye. Ott intézték az új ország ügyeit, ott az ősi templomban temették el az Árpád véréből származó királyokat.

Mégis már akkoriban többet nyomott a lathán a magyar egyházfejedelmek a székhelye: Esztergom. Innen indította útnak Szent István a legszentebb vallásnak, a kereszténységnek örökség eszméit. Esztergom erre a célra igazán teremtve volt. Jó helyen feküdt, a Duna mellett, melyen Dévénnyől az Aldunáig hajókázhattak a magyarok. Környéke pedig tele volt pompás hegyekkel, virágos erdőkkel. Csodálkozhatunk-e tehát, ha már a félig pogány, félig keresztény Géza fejedelem szívesen időzött itt. Hogyne töltötte volna itt, ebben a szép, nyugodt városban István király, aki itt is született, ugyancsak itten keresztelték meg. Ő érezte meg, hogy ez a város mindenképpen alkalmas érseki székhelynek. Éppen ezért első dolga volt a főpápnak palotát és székesegyházat, magának pedig várat építeni.

Ezzel kezdődött meg Esztergom élete. A későbbi magyar királyok is így kezelték ezt a várost mind szébbé tenni.

Nemsokára fényes napok következtek a városra. Már Kálmán király ide rendelte a jövendelmek elhozását, tehát félig-meddig Esztergom lett az ország kincstára. III. Béla király pedig 1189-ben itt tanácskozott Friggyessel, a német-római császárral, a kereszties hadak nemeselekkü vezérével. Egy a császárral jött német tudós nagyon érdekesen írja meg a város akkori életét. Nemcsak a pompát írja le, mely a királyi palotában volt, hanem leírja azt is, hogy ez az ország első kereskedő városa. Ugy

lálkodik Nyugat és Kelet, Dél és Észak minden kereskedő karavánja. Innen indul útnak a magyar föld drága kincse: a búza, bor a világ négy tája felé.

De már néhány évre rá tragikus napok érkeznek Esztergomra. A barbár tatárhad megfutamítja és az alsó várost el is foglalja. A város minden népe fegyvereik alatt vérzik el. Csak a vár és az érsek palotája kerül ki a vad és rettenetes zivatarból mentesen. Simon vezér derék katonáival védi a falakat s ide nem tudott behatolni a rabló had.

Végleg akkor mult el Esztergom pompája, mikor IV. Béla, az akkor már fejlődő Buda várába teszi át székhelyét. Ezután csak mint az esztergomi érsek székhelye szerepel.

Csakhamar ismét vérvizataros napok következnek az országra. Török hadak támadják meg az országot s természetesen, hogy Esztergom sem kerül el sorsát. Támadó hadjárat indul ellene s szépséges királyi palotáját, főpapi palotáját a romokkal teszik egyenlővé.

Pusztulás után a romokat baglyok lepik el s falai között hangjukon kívül semmi más zaj nem ébred. Elmúlt hosszú időre az udvar vídám lármája, pohár csengése, királyi asszonyok nevetése s csak Mária Terézia idejében kezdődik meg újra itt az élet. Lassan, ha nem is régi fényében, de ismét újra építik az érseki palotát, falai között megkezdődik Isten szolgáinak hangos fohászokozása, zsolozsmája.

Lepold Antal esztergomi prelátnak-kanonoké az érdem, hogy az Árpádok esztergomi palotáját kiásta és feltárta a kincses romokat. Nemsokára következik Szent István király halálának 900 éves fordulójára s ahogy Horthy Miklós magyar kormányzó legutóbbi kézírata is jelezte a jubileumra a magyar kormány teljesen helyre akarja állítani az Árpádok palotáját. Szép és bölcs gondolat ez, a régi kövek megújulnak, megszépülnek és a késői utódoknak megelevenítik régmúlt századok életét. A mai Magyarország önmagát becsüli meg, ha máris előkészül a nagy jubileumra.

Jeromos tündöklése és bukása

Cluj, november hó.

Szerény megjegyzéssel kezdjük az írást: Nem támadni akarunk — csak beszámolni. Két hét távlatából írjuk le mondanivalóinkat, hogy higgadtan mérlegelhessünk. Mint lelkiismeretes krónikás tárgyilagosaak leszünk. Eddig úgy figyeltük a furcsa eseményeket, mint az orvos a lázas beteget. A beteg: Tündöklő Jeromos. — Ágya körül a jóbarátok és orvosok reménykednek, hátha sikerül megmenteni és a legkülönbözőbb injekciókkal igyekeznek eszméletre téríteni. Hiába — a haldokló beteg sorsa már nem kétséges: oszónesen, szinte észrevétlenül kimúlik...

„Jeromos tündöklése...”

E cím alatt foglaljuk össze tiszavirág életét. A Szépművés Céh és a clujji magyar szín- ház drámapályázatát hirdet. A díj szép — harmincötezer lei és a hírnév —, amely kiemel a jelentéktelen nevek szürkéségéből.

A magyar nyelv területén érthető izgalom- mal várták a döntést. A felfedező lázas érzése és kíváncsisága hajszolta a bíráló bizottság tag- jait is, amikor a beérkezett 83 pályamunkát fá- radhatatlan gyorsasággal és buzgósággal át- olvasta.

Meglepetést vártunk. Nem is maradt el. De valahogy másképpen képzeltük ezt a meglepetést.

Még az eredményhirdetés előtt furcsa hí- rek kószáltak! „Tamási Áron is megkérték, hogy nyújtsa be a pályázatára már régen készült színpadi játékát. Az író szófogadott. — Igaz, hogy a pályázat határideje után, de mégis be- nyújtotta a „Tündöklő Jeromos”, amelyet állí- tólag a pesti színházak visszautasítottak.”

Egyik napilap még a bírálóbizottság hiva- talos eredményhirdetése előtt „magánforrásból nyert értesítés alapján” közölte az eredményt, amely szerint Tamási Áron nyerte a pályadíjat. A hír, mint mindenki tudja, valóban igaznak bizonyult.

Kellemetlen volt. (Ki ismertette a cikk író- val az eredményt? — Tudomásunk szerint min- den pályázat eredménye a hivatalos ítélet- hirdetésig titok!)
Furcsának tűnt fel, hogy Tamási Áron a „divatos” író, leereszkedett a „kezdők” és „is- meretlenek” hadseregébe, amely a siker nehe- zen nyíló kapuját döngeti.

Ezzel kapcsolatosan önkéntelenül bukkan fel a kérdés:
Tamási Áron nevének jócsengése elenged- hetetlenül szükséges volt a fiatal transsylvaniai dráma indulásánál? — Vagy tényleg olyan jó színpadi játék, hogy elvitathatatlanul első a pályamunkák közt?

A felvetett kérdésekre a válasz rövid: — Nem!

Az ösztinteség jegyében kezdtük az írást, így nem rejtegetünk semmit, megvilágítjuk a sötétben lappangó hírt. A pályamunkák közt volt néhány tartalmas, értékesnek mondható színszerű darab, amelyek közül bármelyik sike- resebben léphetett volna a nagynyilvánosság elé, mint Tündöklő Jeromos.”

Már az elmondottak után is érthető, hogy felajzott kíváncsisággal vártuk az ösbemutatót. A nagyfokú érdeklődés súlyos kötelezettséget rótt a színházra és művészeire, hiszen hírtele- nében a magyar irodalom kísérleti laboratóri- umává vált a Thália színtársulat színpada.

Az ösbemutató előtt már napokkal büsz- kén hirdethette a színház: „Mindén jegy elkelt!” Az előadásra Budapestről is érkeztek írók, mű- vészek és „színházi illetékesek”. A transsylvaniai irodalom ünnepeinek ígéretezett a bemutató. Az est hangulatából is kiérzett, hogy itt valami iz- galmas és különös kísérlet történik, amit az iz- galomtól túlfűtve feszült idegekkel, kitágult szemekkel figyel a szakemberek és kíváncsiak tömege.

A függöny szétlebben:

Zúgó tapsvihar — a színház kultúraépítő jelentőségének tudatában a megszokottnál jó- val nagyobb gondtal és áldozatkészséggel ké- szítette elő a játékot — a díszlet olyan szép, mint egy mese illusztráció. Vászárhegyi Z. Emil kifinomult művészi érzéke álmódta életre.

I-ső felvonás: Hajnal dereng — valaki jár a kocma ivószobájában. Idegen, még soha senki se látta a faluban. Két részeg legény bor- ul az asztalra, de nem riadnak fel, csak a koc- máros kamaz fia, aki felköli apját is. A koc-

márosnak úgy rémlik, mintha régi katoná- pajtása volna az ismeretlen. Az idegen: Jeromos. (Mély megdöbbenést kelt, hogy Jeromos maszk- jában egy vezető magyarpartí politikust ismer- hetünk fel...) Pénzzel kábítja a kapzsi székely kocsmáros, aki az anyagi javakért hajlandó volna eladni még a lelki üdvösséget is. Külö- nös és ismeretlen tervekről beszél Jeromos, amikor megjelenik „a falu szép virága”, a két ittas legény közös szerelme. Jeromos „első pil- lantásra” beleszeret a leányba és azonnal hatá- roz. A kosarat kapott legény elé dobja a bics- kát, aki erre habozás nélkül leszúrja vetélytár- sát. A csendőrök elviszik a gyilkos legényt, aki térdén állva búcsúzik. Reménykedéssel megy a börtönbe, mert szerelme várni fog reá...

II-ik felvonás: Jeromos ismeretlen céljai

Az én sárkányom

Kisgyerek koromban — én is mint a fiúk — sárkányt eregettem, gondtal összegyűjtött aranykrajcárokon színes papírt, spárgát meg ragasztót vettem. S lázas izgalommal rögtön nekiláttam — s apró, kis kezekkel nagy sárkányt csináltam. Körülöttem a kis kíváncsi pajtások tórgrameréd szemmel, izgatottan lesték, hogyan formázgatom, ragasztgatom, festem készülő sárkányom mesebeli testét. És amikor kész lett, esillogó szemekkel, boldogan szaladtam cifra sárkányommal az udvaron végig s hangos kacagással, égő, piros arccal követtem az útját, hogyan emelkedik mindig magasabbra, egészen az égig!

Most is van sárkányom, ezt is én csináltam, ó, de nem papírból. Lángoló vágyakból, szép színes álmokból raktam össze testét s az életbe vetett hitem, reménységem rajt a hosszú spárga, meg a mázas festék. És most is csak futok hosszú, nagy utakon, bátor kitartással, nagy bizakodással, éppen úgy, mint régen és figyelem, várom, hogy színes sárkányom, mikor megy már simán akadályok nélkül odafönn az égen úgy... mint akkor régen.

Zórád Eta

éredékében megvesztegeti a plébánost, a kántort és jegyzőt. A falu eszményien kitűnő emberét: Bajna Gáborni már nem sikerül megkönyéke- znie. A falu népe is gyanakvással fogadja az is- meretlen, aki két kézzel szórja a pénzt. A nép végül is felháborodik (miért?) és szétrombolja Jeromos gyertyákkal ékes trónusát, amely, hogy hogyan létesült, még jelképpel sem lehet meg- magyarázni.

III-ik felvonás: Jeromos. — aki a Tündöklő előnevet kapja — díszbédet akarna adni, de a meghívottak, a falu népe, nem jön el az ingyen- evésre. Csak az éhenkórász asztalos és a gyil- kos székely fiú, aki a Jeromos pénzén szaba- dulva éppen most érkezik a börtönből. — je- lentkezik. A díszbéd ideje lejárt és a kocma ivótermét át kell adni a ténenak. Jeromos bosz- szút forral, amikor a mellékszobában megbujt gyilkos legény kifőr és egyetlen szúrással le- teríti a furcsa, betolakodott idegent, akiről csak most sejtjük, hogy nem volt más, mint az ör- dög...

A függöny összehull — ezt láttuk...

A közönség értelmetlenül, csalódottan to- long a kijárat felé.

Hosszas tünődés után is csak halványan sejtjük, hogy mit akar az író mindezzel mon- dani. „Jeromos, a kívülről jövő ellenség, aki alattomosan igyekszik betolakodni. A falu csak önéreleiben bízhat csak erre támaszkodhatik.

Ha ezt elismeri, megmenekül az ólálkodó ve- szedelmektől”.

Utólagosan úgy elemezzük a pályadíjat nyert munka értékeit és „sikerét”, hogy cso- korba kötjük három kritikus véleményét. Szó- ról-szóra idézünk.

Spectator udvariasan szép szavakba bur- kolja a rideg ösztinteséget:

„Minthogy nincs állandó feszültség és előresodródás, a mű mellkasra kell hajtani a fejünket, mint az orvos, hogy a szívhangokat és lélegzeteket jól halljuk. Zsenge zendülés”.

Tündöklő Jeromos silányan megrajzolt figura. Cselekedeteiből nem derül ki a célja. Nem értelmetlen, hanem zagyva! A falu fel- vetett problémái elsikkadnak.

— De szólaltassuk meg ismét Spectatort:

„De kalandja nagyon együgyű. Emelvénnyre ül, sugaras napot hímezett a monogramjára, népi ruhába öltözik, irodát nyit, bűnökre épít, olcsó eszközökkel próbálja megvesztegetni a „kövér tolvajok”-at, mint a jegyzőt és plébánost, ingyen ebéddel kísérletez. Harca nem tárja fel a falu nagy kérdéseit, csak az adót és pénzte- lenséget, úgyhogy a sötétség nem több, mint hamis italmérés engedély vagy a nőiességét áruló varrőledény és mindössze a gyilkosságra bujtogatás lesz ördög”.

A gyanakvós Spectatorban is felébred:

„De mikor Jeromost a legény, aki az ő pén- zén szabadult a fogságból, leszúrja, zavart ér- zésünk támad. Az ördögöt megölik? Az ördög- gőt, aki a pestieket Molnár Ferencre fogja em- lékeztetni?”

A másik kritikus, akít idézünk Szász Endre, aki kerteles nélkül megmondja az igaz- zat. Egyszerűen őszinte hang, amelybe a rossz- májúság vagy lekicsinylés legkisebb árnyalata sem vegyül:

„Nem érdemelne meg Tamási Áron, hogy azzal intézzük el: „Csak hódolat illet meg, nem bírálat!” Az Ábel alkotójának meg lehet mon- dani, elbírja, hogy Tündöklő Jeromos írói bal- lépése volt”.

Es vigasztalásul írja?...
„Íróink a színpadon még csak noviciusok, összes eddigi jelentkezésük dicséretes, minden- képpen elismerésre méltó, de mégis csak tapoga- tó kísérlet volt”.

A második kritikus, aki Molnár Ferencre emlékezik:

„Olyan váratlan az érkezése (t. i. Tündöklő Jeromosnak), mint — elkerülhetetlen a hason- lat — Molnár Ferenc, „Ördög”-nek.

Szász Endrének, — aki az „Énekes ma- dar”-at jobb színpadi munkának minősíti, mint „Tündöklő Jeromost” — Szentimrei Jenő ellent mond. „Higgadtabb, készebb, tudatosabb mű- vész munkája, mint az „Énekes madár” — ál- lapítja meg. De ezzel a véleménnyel senki sem azonosítja magát.

Szentimrei kritikáját röviden így jellemez- hetjük: a tárgyilagosságot teljes megtaga- dása. Szentimrei az író iránt érzett barátságát előbbre helyezte, sőt többre becsülte az igaz- ságnál.

Kritikájában, (inkább: beszámolójában) egyetlen egyszer sejtethető az elégedetlenség. A színpadi játék írója nem elég erőteljesen és ért- hetően fejezte ki mondanivalóját:

„Odáig is le lehetne egyszerűsíteni a dol- got, hogy Tamási az ő Jeromosában a politika ördögét akarja megsemmélyesíteni mely mindig kívülről érkezik a falu békéjének és nyugalma- nak megrontására”.

Ezután így ír:

„Tanító céllal írta ezt a darabját Tamási, de legfőbb erénye, hogy e célt sehol sem üt- közik ki bölcselkedés, vagy prédikáció alakjá- ban belőle”.

(Sajnos, a célt valóban nem ütöközik sem- miféle formában...)

Kezdetleges, nem különös és nem művé- szien egyszerű Tamási színpadi játéka, mint- ahogy néhány híve feltüntetni igyekszik. Amíg nem láttuk felelevenedni a színpadon „Tündöklő Jeromos”-t, elutasítottunk minden kételkedést és csitítottuk az ébredő gyanakvást. A pályá- díjat nyert színpadi játék irodalmi értékeit ek- kor még nevétséges lett volna kétségbevonni.

De most már szomorúan állapíthatjuk meg: a darab olyan gyenge, hogy nem kép- niselheti Budapesten a transsylvaniai dráma- irodalmat.

Ismerjük Tamási Áron írói multját és munkásságát. Mindig élmény marad szá- munkra néhány szép novellája és Ábel, a szé- kely legényke alakja. De...

Nem feleltettük el az értelmetlenül, de bá-

josan csapongó „Énekes madar“-at. Könnyen idézhetjük a régi bírálatot: „Szép mese, — de nem színpadra való munka. Az író valószínűleg még nem ismeri a színpad furfangos technikáját“. Ez első színpadi kísérlet után, amely *valljuk be, szintén kudarcra végződött, az „illetékesekben“ feléledt a gyanakvás, hogy Tamási talán sohasem alkot jó színpadi játékot.* Ez nem csak egyéni vélemény volt, többben hangzottak. Sőt Kós Károly a „Helikon“ IX. évfolyam 3-ik számában lejegyezte:

„... legfeljebb közepes értékű, de semmi esetre sem életrevaló próbálkozásnak ítélték. Igazi jó barátai őszintén tanácsolták Tamási Aronnak, hogy tegye el ezt az írást fiókjában és vagy mondották, vagy nem, de lelkiükben meg voltak győződve arról, hogy Tamási soha életében nem fog színpadképes darabot írni“.

Mint a visszhang ismétéljük: nem fog soha színpadképes darabot írni... Nincs dráma-építő, dráma-komponáló készsége s fantáziája, amely a népmesék elemeivel ékes, nem találja meg kifejező eszközeit a színpadon és szét-tűtővé, szétesővé válik.

A régi népszínművek legnagyobb hibájával róják fel, hogy meghamisítják a valóságot, eszményítve mutatják be a falu népet. — Tamási Aron azt hiszi, hogy ugyanazt a vétket elkövet-heti büntetlenül?

A falu pánját „kővér tolvainak“, a csendőr-örmeztér arkangyalnak, a székelyt kapzsinak, gyilkosnak, vagy nagyképű hencsegőnek is festi...

Ez talán mégis sok?... Azt is el akarja velünk hitetni Tamási Aron, hogy a „leány, „a falu szép virága“, annak adja magát boldogan, aki meggyilkolta a vőlegényét. Ez ellen nem csak a lelkiismeret tiltakoznék, hanem a falu is, amely még kisebb esetekben is az erkölcs és jóézés nevében ítél.

A napok és események távlatában számolunk be Jeromos rövid tündökléséről és bukásáról. *Most, amikor már megállapíthatja mindenki, hogy a pályanyertes színpadi játék nem érdemli meg, hogy a transzylván dráma-irodalmat képviselje azok előtt, akik élénk érdeklődéssel kísérik figyelemmel irodalmunkat, sorsunkat.*

Igaz, kellemetlen kérdés, de elkerülhetetlen: *Miért adták akkor Tamási Aronnak a pályadíjat?*

Erre a kérdésre szeretnénk kielégítő választ kapni.

Nem vádolunk senkit, mert a *tévedés* emberi dolog. Feltételezzük, hogy mindazok, akik illetékesek voltak a döntő szó kimondásában, jóhiszemű ítéletet hoztak.

De azért legyen értékes tanulság mindenki számára, hogy a baráti érzés, vagy előítélet milyen károsan befolyásolhatja egy műről alkotott véleményünket. Ha valakire rásütjük a fehérségtelenség bélyegét, ezt akkor sem tudja lemosni magáról, ha tehetséges. És ez megfordítva is gyakran érvényes.

Utóljára egy hasonlat ölik fel Tamási színpadi játékával kapcsolatban: Olyan ez, mint a szép alma, amely azonban belül romlott és kukacos.

Hagyjuk a férges almát lehullani, — jól van ez így, természet rendje. — A transzylván fa tovább érleli dús gyümölcsseit.

Nedeczky Ferenc.

Könyörgés

Uram: engedd, hogy akik az utcán élnek jobb reményekkel mehessenek a télnek.

Akiknek a szél nagyon fülébe harsog, láthassák néha irgalmas, áldott arcod.

Rongy a ruhájuk, didereg árva bőrük — légy Te Uram a bölcsük, vezérük, örök.

Dermedt lelkükben töröld le most a könnyet, mutass nekik új életet és új földet.

Uram! Erődnek nincsen korlátja, vége, a kivetetteknek légy Te menedéke.

Adj hajlékot a betegnek, száműzöttnek, akik most trónusodhoz esengve jönnek.

A tóli szelek vad harapását vedd el, takard be őket két jóságos kezeddél,

mert akiknek sokszor kellett összerogyni, szeretnénk már élni és mesélogyni...

Ifj. Bajcs István

Olvassa el a Scherk arcvíz üvegen levő kis könyvecskét. Látni fogja, hogy csak az alaposan megtisztított bőr friss és szép, csak ez bír az egészséges szépség vonzóerejével. Scherk arcvíz tökéletesen megtisztítja a bőrt és az arcot ruganyossá, gyengéddé és rózsássá teszi. Üvegek 6 Lei 62, 103, 164, 300, 475

Ez a könyv megad minden felvilágosítást

SCHERK PARIS • BERLIN • NEW YORK

ÖSZINTE KÖNYV A ZSIDÓSÁGRÓL

Írta: Rády Elemér

Néhány héttel ezelőtt Budapesten „Zsidóság“ címen egy rendkívül érdekes és értékes könyv jelent meg. Szerzője: Fejér Lajos. Ismeretlen név a magyar tudományos irodalomban. A közönség, amely mohón kapott a hatalmas terjedelmű könyv után, úgyhogy néhány hét alatt már a második kiadást kellett piacra dobni, sokáig nem tudta, hogy a rejtélyes Fejér Lajos valóban létezik-e, vagy csupán álnév, amely mögött a magyar jobboldali antiszemita irodalom valamelyik kiváló művelője húzódik meg. Annyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a munka írója féltelmetesen ismeri a zsidó lélek minden intimitását úgy, ahogy keresztény embernek csak nagyon ritkán van alkalma megismerni. Emellett olyan hatalmas vallástörténelmi, szociológiai, teológiai anyagot dolgozott fel, ami azt bizonyítja, hogy az írónak esztendőnk hosszú során keresztül kellett foglalkoznia a kérdéssel, hogy ezt a több mint háromszáz oldalas könyvet megírhasa. Rövid idővel ezelőtt azután a rejtély megoldódott: Fejér Lajos valóban létezik, a rejtélyes név nem álnév s mi több, a keresztény etika felsőbbeségtől átítatott szellemű könyv írója zsidó ember. A Lipótváros egyik elegáns bérpalotájában lakik s ezután óra gyűjti az anyagot, hogy megírja a legösszefőbb zsidó könyvet a zsidóságról.

Fejér Lajos könyve az első igazán átfogó és mély könyv magyar nyelven a zsidóságról. A zsidókérdés mindig ott lappangott a keresztény tudomány és irodalom érdeklődési körében. Évszázadok óta állandóan foglalkoztatta az írókat és tudósokat s nincs a problémának egyetlen részlete sem, amelyet a vallás, a filozófia, a fajtudomány, a szépirodalom és művészet a gazdasági élet vagy a politika szempontjából nem vizsgáltak volna már meg. És mégis a zsidókérdés nagy rejtély, amelyről átfogó képet, amelyre teljes és kimerítő feleletet alig kaptunk.

Fejér Lajos most, amikor a kérdés hosszú álszemérmes és hazug hallgatás után ismét az érdeklődés középpontjába került, megkísérelte, hogy ezt az impozáns feladatot megoldja. Amint a háromszáz oldalas kötetet át tanulmányoztuk, őszintén mondhatjuk: ez a feladat sikerült. Fejér Lajos, a zsidó tudós valóban megírta a legátfogóbb és legmélyebben őszinte könyvet a zsidóságról. Alig képzelhető el izgalmasabb és érdekesebb olvasmány, mint ennek a könyvnek a fejezetei, amelyekben velőkhöz érő éles boncolással, élénk tárja a Talmudnak és a talmudi kultúrának a zsidóság erkölcsi, szellemi, politikai magatartására gyakorolt végzetes hatását. Egy fantasztikus, csak sejtett, de lényegében ismeretlen világ mélységei nyílnak

meg előttünk, egy titokzatos szellemi és erkölcsi labirintusban vezet el bennünket, hogy az évszázadok óta nyitva hagyott kérdésekre feleletet adjon. — Szédületes perspektívák nyílnak meg itt előttünk. A három évezredes zsidó-különválás a zsidó faji és vallási góg, a zsidó világhatalmi törekvések, a faji szolidaritás, a népek fölé terjeszkedő kapitalista kizsákmányolás, a hazátlan forradalmiság, az asszimiláció lehetetlensége és ellentmondásai, a fanatikus messianizmus sötét mélységei tárulnak itt fel a száraz és szenttelen sorokban. Fejér Lajos biztos kézzel, fölényes logikával sorakoztatja fel a zsidó irodalom dokumentumait egymásután és ezek segítségével tárja fel előttünk ezeket a mélységeket. Egyetlen antiszemita könyv és irat idézésével sem találkozunk a háromszáz oldalon keresztül. A megrendítő kép, amelyet Fejér Lajos élénk tár a talmudból és a zsidó tudósok írásából épül fel s a zsidó vallások részletgazsága ennek a fölényes, tiszta elmének a kalauzolásával olyan megrázó sötét képpé tevődnek össze, amely előtt a kereszténység világos és tiszta levegőjéhez szokott lélek meghorpadva áll meg.

Szűkrezabott kereteink között csupán néhány megállapítást idézzük itt, amelyeket Fejér Lajos gondos tudományos kutatások után vont le. Rögtön az asszimiláció kérdésénél megállapítja:

Ezek a kiragadott őszinte sorok is azt igazolják, hogy a zsidó asszimiláció lehetetlenség mindaddig, míg a zsidó faji közösséghez való tartozás tudata él. Zsidó és magyar — zsidó és német egyszerre nem lehet senki. A zsidó vallás exkluzív jellege nem engedi meg ezt. Menyire igaza volt Rathenaunak, aki meglátta, hogy a zsidóság, minden asszimilációs kísérlet ellenére, mint külön sziget él a nemzetek testében. Ő írta Harden Miksának, a zsidó-német publicistának „Zukunft“ című lapjában ezeket a sorokat: „Aki egy sétat tesz vasárnap a Thiergartenben, vagy egy estét tölt valamelyik berlini színházban, sajátos benyomások rohanják meg. A német világ közepette él egy elszí-

Pedál-harmónium

2 manual, 6 sor nyelvsíp, amerikai szívólgrendszer, kifogástalan állapotban, jutányos áron eladó. Megfelel kisebb templom vagy kápolna részére. — Harmóniumok minden nagyságban. WEGENSTEIN orgona- és harmóniumgyár, Timişoara, III. Bul. Mihai Viteazul 30.

getett idegen faj. Feltűnő módon öltözött emberek, nyugtalan heves gesztusokkal. Egy ázsiai klasz a porosz síkság homokján. Egy más közt szoros szolidaritásban, a környező világtól elkülönítve, félig önszántukból egy láthatatlan gettót alkotva. Nem élő, szerves tagjai a nemzetnek, megmaradtak annak testében külön, idegen organizmus gyanánt... Pedig Rathenau zsidó volt éppúgy, mint Fejér Lajos. Rathenau-nak ez egy őszinte felvillanása volt, Fejér Lajos egy életet szánt rá, hogy őszinte tudjon lenni. Sikeredt.

Ezek az idézetek most évtizedek után mennyire igazolják a magyar katolikus püspöki kart, amely annak idején a recepciós törvényjavaslat országgyűlési tárgyalásának alkalmával tartott püspöki konferencián, Vaszary Kolos hercegprímással az élen leszögezte: „A zsidóságot nem lehet recipiálni, mert a zsidóság nem felekezet, hanem nemzet, külön nemzeti életet él, külön nemzeti törvényei vannak”. A katolikus egyházat akkor reakciónak bélyegezték. Néhány évtized után egy rosszul sikerült asszimiláció és egy őszinte zsidó könyve adja meg a feleletet, hogy ki volt reakciós. Az-e aki előre látott, vagy aki feldobott jelszavaknak dült be...

Az idézeteket folytathatnám s kibontakozna az a sötét kép, amelyre feljebb mutattam rá. Csupán egy megdöbbentően őszinte és érdekes részre utalok még.

„Az asszimiláns zsidók azt állítják, hogy éppen olyan jó magyarokká, franciákká stb. válnak az őket befogadó nemzet testén belül, mint amilyen igazi magyarrá vált az a sok szláv, német, sőt olasz is, akiknek magyarságát ma már senki sem vitatja. Ez igaz is mindazokra az idegen eredetű elemekre, akik az államalkotó fajba társadalmilag is beolvadtak, de nem áll a zsidóságra. A többi idegen elem megszüntette minden kapcsolatát fajilag éppen úgy, mint szellemi vagy érzelmi érdekközösség tekintetében az ő fajával vagy nemzetiségével. Aki ezt nem tette meg, az nem is olvadt bele a befogadó nemzetbe. A zsidó faji öntudat lehet lappangó, virulens és lehet teljesen tudatos is (cioniták), de mindaddig megvan minden zsidóban és akadály a fenntartás nélküli beolvadásnak, amíg ugyanolyan zsidónak tartja a francia vagy német zsidót, mint önmagát. Amíg a befogadó nemzet keretén kívül tud egy másik keretet, amelybe tartozónak érzi magát. Az érzés intenzitásának foka teljesen közömbös. A lényeg, hogy van; adandó okkal és alkalommal, ez a fok emelkedik. Amely kétségtelen, hogy a kereszténység nem faj, hanem vallás, olyan kétséges, hogy a zsidóság nem faj, hanem csak vallás”.

A zsidó szolidaritás szellemére jellemzők az alábbi kiragadott sorok:

„Az elkülönülés a világ népétől volt az egyetlen lehetséges a zsidó néphez arra, hogy állami lététől megfosztva, országából kiűzve is megőrizhesse a zsidóság népi különállását. Az elkülönülésből csak a többi nép lekicsinylése, megvetése, lenézése, elbizakodottság származhatott. Ez a történelem legkirívóbb példája a faji exkluzivitásnak, elfogultságnak, mely a magasztos és fenséges istenszemet is akként aknázza ki, hogy azon keresztül a világ többi népe közül kiválasztassék és örök elsőbbséget arrogáljon magának. Ennek a faji gögnek csak tragikus bukás lehet a következménye”.

A zsidó internacionalizmus lényegének őszinte kritikáját is megkapjuk. „A zsidó nem internacionalis érzelmű — írja —, hanem zsidó-érzésű. Idegen előtte minden más népbeli, kivéve a zsidót. Az idegen azonban nemcsak érzi, de önmagával szemben másokban is felkelti az idegenség érzését. A zsidó vallás a zsidót kiválasztja a népek tömegéből és nem engedi soha a befogadó néphez teljesen beolvadni”.

„A zsidóság tiltakozása a vád ellen, hogy a zsidó tőke internacionalis, nem őszinte, mert ha volt (és kétségtelenül századokon át volt) zsidó pénzuralom, az tényleg nem lehetett más zsidó eredeténél és jellegénél fogva a gazdanép szempontjából, mint internacionalis. A zsidó tőke internacionalis elhelyezkedésének klaszszikus példa a legújabb korban is a Rothschild-család letelepődése Európa különböző országaiban. Ott van Németországban, Ausztriában, Angliában, Franciaországban. Németek a Rothschildok vagy osztrákok, angolok, vagy franciák? Kétségtelenül zsidók”.

„A zsidó embernek tudatában az első helyet az az állandó érzékelés foglalja el, hogy ő zsidó. A zsidóság kultusza nemzeti kultusz. A zsidó kollektivitás világnézeti internacionalé, amely a világ zsidóságát különböző országhatárokon át egybekapcsolja. A másik világnézeti

internacionálé a kereszténység. Ennek összekötő kapcsolai a keresztény kultúra, keresztény erkölcs. Jézus és az egyház. A zsidó internacionalé végeredményben a nacionalizmus szolgálatában áll, a legerősebben, amit valaha a világ felmutatott: a zsidó nemzeti öntudatnak. Ez a nacionalizmus a különböző országok zsidóságát forrasztja egybe, mindenütt a kereszténység ellen ható elemek gyanánt. A keresztény internacionalé a különböző nemzeteket olvasztja emberi közösségbe”.

„A zsidóságnak az a rétege — írja Fejér Lajos —, amely a keresztény kultúra átvételével együtt a középosztály gazdasági helyzetébe fel nem vevődött, a zsidó munkás és nincstelen értelmiség szomjas lélekkel szívja magába a marxizmus tanát. Ez a marxizmus tökéletes megfeleltetése a zsidó messianisztikus hitnek. Szellemi vigasztalás, főleg az ábrándkép, melyet az elnyomatásban lévő munkásosztály részére rajzolt meg Marx, a szocializmus apostola. A zsidóság a Messiástól várja elnyomatásának megszűnését és azt, hogy ő kerekedjék a többi népek fölé. A proletariátus a marxi tanok megigazolásától várja az apostol által megjósolt időt, mely a kapitalisztikus rendszer végét és ugyanakkor a szocialista állam diadalát, a proletárdiktatúrát jelenti. A szellemi hasonlóság, a

zsidó Messiás-hit és a marxizmus tana között, sok vonatkozásban adva van. Mind a kettőben gigantikus erejű a szuggesztivitás, a világokat átfogó dialektika, mely hivatott a legnagyobb tömegek mozgására”.

Micsoda szédületes perspektívák ezek! A keresztény lélek káprázva áll meg ezek előtt az őszintén feltárt mélységek előtt. A ghekkók falait megreszkettető messianizmus és fanatizmus micsoda labirintusai nyílnak meg előttünk. Ilyen őszinte, ilyen alapos és ilyen mélyen meg-rázó könyvet alig olvastunk a zsidóságról. Vajjon meg lesz-e a hatása a zsidóság körében? A zsidó lélek mélységeinek ez a feltárása hatni fog-e azoknál, akik számára nyilvános lelkiismeretvizsgálat akart lenni. Ugy vélem, nem igen. A zsidó sajtó és az a zsidó körben lévő „semleges” sajtó, amelyről Fejér Lajos azt írta, hogy „mindig, szakadatlanul a zsidó önvédelem állandó készültségét és gyakorlatát manifestálja” — mélyen hallgatott Fejér Lajosról. Tánadni nem merete. dicsérni nem volt bátorsága. Fejér Lajos szava ebben az irányban nem talált nyitott fülekre. Egyedül a keresztény magyarság fogadta elismeréssel, mert végre megkapta az őszinte összképét annak a rejtélyes zsidó léleknek, amelynek egyes rezdüléseit eddig oly sokszor és fájdalmasan érezte.

Ötven év előtt halt meg Jókainé Laborfalvy Róza, a székely származású nagy magyar drámai művésznő

Ma, a hangosfilm korában, amikor olyan sok lehetőség nyílnék nagy drámai tehetségek kibontakozására, mintha csak a technika fejlődne, de a színészi tudás nem. Felületességre és látszatra való törekvések tapasztalhatók, de olyan lelkesedésekbe és művészi magasságokba való hatolások, mint aminek a nagy Kántornék, Dérynék, Jászai Mariék eltiúnt korában voltak, — mintha teljesen ösmeretlenek lennének a mai színészgeneráció előtt. A magyar drámai művészet nagy alakjai sorra eltiúntek az élet színpadáról s a ma élő nemzedék talán el sem tudja képzelni, mit tudtak a Kántornék, Dérynék, vagy az ő közvetlen utódjaik, — akik között a legnagyobb művésznő Jókainé Laborfalvy Róza volt.

A kor, amelyben élt, a régi magyar élet kultúrkorszakának számított: negyvennyolc előtt lépett színpadra, a nyolcvanas évek elején vonult vissza onnan s részese volt a pesti Nemzeti Színház első, úttörő sikereinek is.

Élni akarok

Huszonegy évem búcsút int felém.
Elértem a nagy, furcsa küszöböt,
Vajjon mi lehet túl a nagy kapun,
A jövőm ködlő párája mögött?
Az álmok rózsakertje: nincs tovább.
Elhervadt benne már minden virág,
Sok dér, fagy volt huszonegy év alatt,
Elvitte ifjú álmok illatát.
Viharfelhőbe sokszor öltözött
S nyújtotta le a sors hideg kezét,
— llyenkor meghalt egy álomvirág,
S befődte lelkem mosolygós felét...
Kemény markával, ha megragadott,
S félúton állt meg lendülő karom:
Gúnyosan, durván „Megállj!”-t kacagott,
— És bennem fájt sok tépett „akarom”.
Merengve állok a jövőm előtt.
Színes vágy-fátylak lengenek körül,
Fölzengnek furcsa, halk, új kis dalok
Föltáruzó életkapum mögül.
Az életkocsim indulóra vár,
Sors-lovaím hajtani akarom,
Virágos úton, hegycsúcsok felé,
Hol örök fényben ragyog az orom...
Hová a vágyam szárnyacsattogva száll,
Hol nem éri el vágyóld gyilok,
A ködből és sötétből már elég:
— Napos hegycsúcson — élni akarok!

Tiszti Livia.

Ósregi székely családból sarjadt Jókainé Laborfalvy Róza. Az apja, laborfalvy Benke József székely származású nemes ember volt, maga is színész, aki Pesten működött az ezer-nyolcvanas évek elején. Leánya, laborfalvy Benke Róza 1817 április 8-án, Miskolcon született és 1833-ban lépett először színpadra, Budán, Komlóssy Ferenc társulatánál, amelyet a M. T. Akadémia akkori nagynevű titkára, Döbrentei Gábor támogatott. Ennél a társulatnál működött a nagy Kántorné is, a diadalait látta, átélte a fiatal Laborfalvy Róza, s tehetsége az ő és Déryné messzesugárzó fényében fejlődött ki. Első fellépésével sikert aratott és amikor a Komlóssy társulat Székesfehérvárra ment, ahová Kántorné nem követte társait, a színigazgató merész elhatározással Laborfalvy Rózának adta ki Kántorné szerepeit. A fiatal hősnőt elragadtatással fogadta a közönség, úgy, hogy 1837-ben Pesten megnyíló Nemzeti Színház szerződtette és rövidesen a legnagyobb művészei közé emelkedett.

Déryné is nagy melegséggel emlékezett meg róla emlékirataiban. Dicsősége tetőpontját 1848-ban érte el. Ekkor vette feleségül a legnagyobb magyar regényíró, Jókai Mór, a szabadságharc utáni bujdosásban is követett. A Nemzeti Színház színpadáról 1859-ben vonult vissza és ettől az időtől kezdve csak jótékony célra lépett fel. A legnagyobb sikereit Shakespeare drámaiban, a Bánk Bán Gertrudisában és Stuart Máriaiban aratta. 1833 november 30-án ülte meg színészi működése félszázados jubileumát s ekkor I. Ferenc József a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki.

Három év mulva, 1886 november 20-án tüdőgyulladásban halt meg, a budapesti Főherceg Sándor utca 36 sz. házban. Mint a magyar nemzet nagy halottját temették el és sírjánál Paulay Ede, a Nemzeti Színház akkori igazgatója búcsúztatta.

Ötven év mult el Laborfalvy Róza halála óta s ez idő alatt csak egy, hozzá méltó nagy tragikánk volt: Jászai Mari, akinek már nem akadt követője. A nagy magyar tragédiákkal együtt eltiúntek színpadjainkról az igazi nagy tragikák is. Szerepüket a névtelen, mindennapi élet hősnői vették át, akikről legfeljebb riportokat irnak s akiknek az Élet írja a drámai szerepeket.

Huzella Ödön.

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

Eredeti közlemény.

Nagyon megvagyok elégedve...

a Gastro D gyógyszerrel, amely máig ismeretlen volt a gyomorbetegségek kezelésénél — írja Dumitru N. Vasile lelkész, Com. Cetate, jud. Dolj — és nagy bizalommal ajánlom minden szenvedőnek. Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerésztárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerésztárában, București, Calea Victoriei 124.

„E fiúkért valaki felelős“

Farkasüvöltéses, cudar tél fenyeget. Olyan rendkívüli időjárást jósolnak, amelyről általában azt szokták mondani, hogy a legöregebb emberek is alig emlékeznek hasonlóra.

A kalendáriumon november utolsó napjai peregnek s még csak a tél küszöbén állunk, de a ködös, nyirkos estékbe már beleszűrt borzongató hidegét a tél s a nyomor beláthatatlan regimentje a városokban már elindította szétszórtan portyázó éhes és rongyos élcsapatát. És egyre több koldus kopog az ajtódon, egyre több kéz nyúl ki reszketve a sötét kapualjából s egyre több condrába öltözött félmeztelen koldusgyerek árasztja el az utcákat és a tereket. Szívettépő és kétségbeejtő a koldusnyomornak ez a drámai demonstrációja, amely túlsap a jótékonyági és karitatív egyesületek minden erőfeszítésén és kiözlök az utcákra... De a szegénység és nyomorúság féltelmetes zugaiban és sikátorában, a „professzionista“ koldusok sötét és rémséges világában, szörnyű bűnök és aljasságok is kitenyésződnek. Visszaélések az emberi könyörületséggel és alamizsnálkodással, a nyomorúságnak abban a rettenetes versenytáncában, amelynek minden módján és minden eszközével a minél hatásosabb szívfacsarás és minél megrázóbb, minél vérjagyasztóbb színelvétel a célja. És életre kelnek a ponyvaregények beteg fantáziával kiagyalt gyermek- és csecsemőnyomorításai. Mert ezeknek a borzalmaknak rendszerint ártalan és örökre elveszett szerencsétlen gyermekek az áldozatai...

*

...Este tíz óra. Sűrű ködbe borult a város. Hideg van és csatagos az aszfalt. Forgalmass mellékutcán, egy sötét kapu alól, csenevész, vízna kisgyermek szalad elém. Csurog róla a rongy. Meztelű van. Meztelen felsőtestén alig akad meg a laskára szaggatott zeke. Valami szörnyű elkényszeredett hangon alamizsnát koldúl. Ijedten kapok a zsebemhez s amíg valami pénzdarábot keresek, faggatni kezdem a gyereket:

— Hol laksz? Hány éves vagy? Van édesapád... hát édesanyád? Egyedül vagy itten?

A gyermek zavartan, értelmetlenül felelget, fázós lábait dideregve emelgeti s közben folyton a sötét kapualj felé sandít...

Amikor már hosszasan faggatom és nem akarom útjára engedni, a kapualj sötétjéből félve és bátortalanul előkullog valami asszony.

— Keztesókolom. — mondja. — Köszönd meg szépen a pénzt, köszönd meg — biztatja a gyermeket.

Szemügyre veszem az asszonyt. Aránylag egészen jól van öltözve. Lábán bakkanacs, vállán meleg kendő s a ruhája sem rongyos.

Rátámadok.

— Lelketlenség, hogy ezt a szerencsétlen gyermeket meztelű járattja, amikor magának bakkanacs van a lábán! Szégyelje magát! Legálább rongyokból kötözne egy bocskort a szerencsétlenségnek. Micsoda anya lehet maga, hogy így kínozza ezt a gyermeket, csak azért, hogy nagyobb legyen a hatás. Mert nem hiszem el, hogy ne kapna valahol egy ócska gyermekcipőt. Ez gyilkosság! Ezért büntetés! Érdemel!

Azt hiszi talán, hogy val... nivalatos ember lehetek, mert ijed... aadog és zavarában elszólja magát.

— Bocsó... keztesókolom. Tessék megengedni... Nem az én gyereke... nem az

**Önelkerüli
ezt a
bosszu-
ságot!**

Gépkocsijának egyik életbevágóan fontos része a hajtószerkezet. A motorerő átvitele által a fogaskerék fogaira szakadatlanul magas felületi nyomás keletkezik. Ezt az igénybevételt hamar megsínylik a hajtószerkezet kerekei. Kopás, zötyögés, nehéz váltás észlelhető, ha nem vonja be az egész szerkezetet egy olyan egyenletes, lehetőleg könnyű burok, amely állandóan megújítódik.

Az ilyen hézagmentes burok képzésére - amely megőrzi a szerkezetet a kopásoktól és javításoktól - legalkalmasabb a felülmúlhatatlan Gargoyle Mobiloil kenőanyag. Mert 70 esztendő tapasztalatai kezdeskednek minőségéért, ezért választ több millió autós - az egész világon mindentől hajtószerkezetéhez csakis

Mobiloil C.W.

VACUUM OIL COMPANY S. A. d. R.

enyém, kérem... — S egy hosszú, bonyolult és zavaros meséből a következők derülnek ki:

Ő, aki szintén éhezik — állítólag — nyolc lelt adott kölcsön a gyermek édesanyjának, aki viszont betegen fekszik odahaza és nem tudja mgadni a pénzt. A beteg asszonytól tehát kölcsön kaptam ezt a gyermeket, hogy koldulja vele össze a pénzt s ha marad valami, küldjön haza is egy kis kenyeret a gyermekkel.

A gyermeket tehát „kölcsön kaptam a kolduláshoz“ s ha volt is valami rongyos cipő a szerencsétlen kis nyomorult lábán, még azt is lehúzták róla — a hatás kedvéért...

*

Mi lesz és mi lehet ebből a koldusgyerekből, ha véletlenül életben marad és mi lesz

azokból a testvéreiből, akik elárasztják az utcákat és koldulásra kényszerítve, iskola nélkül nőnek fel?...

Mécs László azt írja „Vádbeszéd“ című versében, hogy: „e fiúkért valaki felelős...!“

Annyi bizonyos: az állam és a társadalom, amely aprópénzzel igyekszik őket lerázni a nyakáról, ahelyett, hogy kézenfogó és intézményesen a gondjaiba venné őket — felelős értük!... (—)

Egyéves ősziarack

oltványaim jegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve megküldöm

Székely virágüzlet

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand No. 26.

A vigasztalhatatlanok

Irtá: A. Vlahuța

Tiszta őszi reggel van. A temetőr lesepri a sírhantokról a faleveleket, amelyek az éj folyamán hullottak azokra. Vannak az öregnek halottjai, akiket szeret s akiknek örökálma fölött hűségesen őrködik. És ha az élők már elfeledkeznek egy-egy sírra világkoszorút s az éjjeli lámpáskába olajat hozni, Simon apó szomorúan közeleg az elhagyatott sír felé, hosszan, sajnálkozva tekint az elszáradt virágokra s a kialudt lámpáskára, bólint a fejével, majd hozzá fog beszélni és siránkozni.

— Látod, tudtam én, hogy el fognak téged is feledni. Senki sem jön már, hogy megnézzék téged... Mű törődnek veled? Esznek, isznak és mulatoznak... hagyjad csak, rájuk is sor kerül... mintha már látnám is, hogyan érkeznek a nagykapun át — holnap az egyik, holnapután a másik — s őket is fogják siratni egy-két napig gyermekeik, aztán a feledés homályába süllyednek anélkül, hogy a lámpáskában egy csepp olaj is volna, mert hát ilyen a világ, kedves... nincs mit csinálj vele...

Azonban máma Simon apónak nincs nagyon kedve beszélni. Frissen hantolt sír fölül seperi el a leveleket. A márványt is csak két napja helyezték ide. Az aranyozott felirás remeg a bányat napfényben: Cornea Sándor, született 1848 március 6-án, meghalt 1884 szeptember 2-án. Csönd van. Csak a seprű és a száraz falevelek zörgése hallatszik. A faágakat fekete varjúcsapat árasztja el.

Az ég tiszta, a föld pedig alszik. A nagykapu előtt zárt kocsi áll meg. Simon apó már tudja is, ki fog arról leszállni. Cornea asszony. Magas alakja sápadtan lépdel és fájdalmas szemei a sírok fölött megregegek; utána könnyedén lengedez a gyászfátyol, amely fejétől egészen a földig ér. Semmit sem lát. Simon apó kissé hátrább húzódik; ő megérti és tiszteli a könnyeket...

— Szegény asszony!... Látod, milyen szép, fiatal és gazdag... És nézd csak, hogy térdel és hogy siránkozik. Így hát minden embernek van valami baja, valami emésztő szomorúsága. Ha a zegyik elmúlik, jön a másik. S ez mindaddig tart, míg csak ő is vissza nem tér pihenni a földbe.

Negyven év alatt Simon apó annyi halottat látott, hogy már arra is gondolt, hogy ő halhatatlan... Tulajdonképpen miért is kötötték őt le annyira Cornea asszony látogatásai? Ő mindig csak az elhagyatott sírjával törődött... Egy idő óta azt mondogatta magában: „Nem hinném, hogy máma is kijönne“... Megállott,

hogy figyelje: már messziről megismerte a kocsi zörgését s a lovak ügetését... „Jön!“

Ennyi állhatatosság már ellenkezett Simon apó tapasztalataival.

Megérkezett a tél. Az egész temető fehér. Ki hagyja maga után az első nyomokat a friss hótakarón?... Látod, csak, Simon apó, olyan szívek is vannak, amelyek nem tudnak könnyen feledni!... Nézd csak, hogy meggyöngült; olyan, mint az árnyék, — könnyű és reszketős, akárcsak a fekete fátyol, amely a fején lobog... ugyanaz az ájtatos térdelés; ugyanez a folytonos könnyhullatás arra a sírhantra, amely magába zárja ennek a vigasztalhatatlan hitvesnek szerelmét és sorsát... Miért bólintasz oly bizalmatlanul? Simon apó, a halottak őrzése megkeményítette a szívedet az élőkkel szemben.

Kitavasodik. A fák már rügyeznek; a temetőben buja növényzet fejlődik; a levegőben párázó illatfelhők s határozatlan hullámok terjednek, amelyek szerelemre hangolnak. A temető kapui megnyílnak és fűsüketítő kiabálás és jajveszékés hallatszik be azokon. A halottasmenet a nyitott sír fölé közeledik, a siránkozás mind zavartépőbb és elkeseredettebb lesz. A papok gyászdal énekelnek, a gyertyák békésen égnek és a füstlőből kék gomolygással emelkedik az ének a tömjénfüst.

— Ne szakítsátok őt el tőlem! Hagyjátok még egyszer látnom!

Milyen különös, milyen borzasztó hang! Egy feketeruhás úr eltorzult. Örült arccal verődik barátainak karjai között... „Circumdedurunt me...“ Az ének elfojtja a jajveszékést. A tömeg szétoszlik s a zsiromást újból felváltja a halálcsönd. S a nap fonséges nyugalommal bukik le nyugaton, éppen úgy, mint máskor.

Megint egy szerencsétlen, aki minden reggel eljön a temetőbe... Simon apó csendesen sétál a riasztó között; szemével titokzatosan hunyorog és maga elé valamit mormol: „teszik maomban, mintha nem látnák egymást... pedig...“

Az igazság az, hogy a két vigasztalhatatlan között a távolság olyan kicsiny, hogy könnyen megláthatják és hallhatják volna egymást, haugha felük: fonékony lett volna valami külső benyomás befogadására.

Megérkezett végre szép napjaival a május. A fák is virágba borultak már. Milyen győ-

nyörű az élet! Vajjon kinek a gyermekei játszanak oly kedvesen és vidáman a halál csöndes birodalmában? Simon apó észrevétlenül lopózik melléjük, mintha csak a kedélyes gyermekkorából akarna megragadni egy sugarat... Csak hárman vannak s mégis milyen nagy lármát csapnak. A nagyobbacska, az a kis szőke leányka, Cornea asszonyé; a fiúcska és a barna kisded a férjé. Nézd csak, hogy zokog az apa, hogy sír, mint egy asszony; majd megszakad a szíve...

Simon apó, miért nézel oly ravasz szemekkel?

A gyermekek természetesen még az első nap megbarátkoztak, — mert ilyenek a gyermekek. Tudom, mit gondolsz. Hanem a két, gyászban elmerült lélekről bolondság volna azt gondolni, hogy még mosolyogni is tudnak...

Miért bólintasz? Nem látod, mégcsak nem is ismerik s mégcsak nem is látják egymást? Számukra már sem világ, sem élet nincs. És ezeketán el tudod-e képzelni még, hogy látják és ismerik egymást, és hogy valaha is beszéljenek egymással?... Mit is mondanának egymásnak? Szívük között két sír van...

A nyári hajnalból felszálló nap szétárasztja éltető erejét; meleg és jótékony világosság árad az égről; a föld párolog. A gyümölcsfák lehullatják már virágszirmaikat s a levegő tele van édes szerelemmel.

— Bocsánat, asszonyom... ha nem tévedek, ez az ön napernyője...

— Köszönöm...

Mindketten a földre szegtek tekintetüket, megbólintották fejüket s az asszony könnyedén el is pirult. A gyermekek csókot küldözgettek egymásnak. Simon apó utánuk néz s a ravasz ember mosolygásával hallgat, aki már mindent megért.

Egy őszi napon mind a három gyermek együtt érkezett a nagykapun át a temetőbe. Utánuk néhány lépéssel, lassan, egymás mellett, kísért szemekkel haladtak — a gyermek szülei...

A két sírhantot hervadt levelek borítják és Simon apó nem seperi már azokat. S ha néha arra elvonul, csak bólint fejével és lassan maga elé mormolja: „Látjátok csak, tudtam én, hogy el fognak benneteket is feledni“.

Fordította: MERLY ISTVÁN.

Figyelem!

Legolcsóbb perzsa szöveg beszerzési forrás, rendelésre és készre Mindenféle gyapju fonalak és felvett anyagok, mintázott és festett: zsákszövegek nagy választékban. Hozzávaló sodrott gyapju fonalak minden színben csak a „FORTUNA“ szövedében szereshetők be. Adrea, Strada Vlahuța 4. szám, az udvarban.

A gyermekek városa

Bari, november hó.

Ez a 300.000 lakosú tengerparti olasz kikötő nemcsak évenként megismétlődő s látogatott levantei vásárjairól nevezetes, hanem arról is, hogy lakosai nem ismerik az egykét s itt olyan gazdag a gyermekáldás, mint talán sehol a világon. Ha az ember végigmegy akár melyik girbe-gurba utcáján, lépten-nyomon gyermekek seregébe ütközik. Jókedvű, hangos, meglehetősen ápolatlan fiúk, leányok hancuroznak a házak tövében, a templomtereken. Tengerjáró, vallásos, gyermekszerető a barii családfenntartó, aki valóban áldásnak tudja a gyermeket s azt tartja, minél több van belőle, annál jobban szereti az Istent. Az öltözködés — mint az utcák gyermekein látható — nem okoz nagy gondot s nem megoldhatatlan probléma az élelmezés sem. A jó öreg tenger ad halat bőven s kedves csemege a sokféle és filléért kapható „frutti di mare“, tengeri csigák és kagylók sokasága. S ha még ráadásul és legfőbb gyönyörűségére pasztasuta (makaróni) is kerül a tálba, teljes a boldogság.

Az egyik ajtóban nagy csomó gyermek csoportosul egy körül. Komolykodva beszélgetnek, faggatják. Van is miért! A kislány a balillák fekete formaruhája, fején bojtos sapka. Egész megjelenése tisztaságot, rendet sugároz. Az új Olaszország kis apródja, akit már beso-

roztak a rend és fegyelm hadseregébe. Harisnyája hibátlan, ruhája foltatlan. A kis rongyosok áhítattal nézik. Tudják, hogy ők is sorra jutnak, ők is bekerülnek a balillák hatalmas táborába. Beszédés szimbóluma a mai országnak ez a gyermekcsoport. A régi és a mai Olaszország találkozás. Ugyanez az éles ellentét mutatkozik egyes városrészek házai és kultúrája között. A legpompásabb modern palota tözsomszédságában rongyokkal teleagatott szentes viskók. Csak idő kérdése és a viskók eltűnnek mindenünne s egységes lesz a kép. Lavoro in corso — mint ahogy az útjavításoknál a jelzőtáblák felirata mondja. A munka folyik javában.

A Duce keze mindenhová elér, figyelme mindenre kiterjed. Rendelkezései eljutnak a legkisebb faluba is. Ezt igazolja a barii dóm restaurálása is. Ez a művészi konstrukciójú, tágas templom eredetileg a tiszta római stílus képviselte. A későbbi barokk időkben a lakosság barokk íveket húzott a nemesveretű római oszlopok fölé s általában az egész templomot barokk stílusban átalakította. A Duce a múlt év őszen Bariban járt és megtekintette a dómot is. Nem sokkal a látogatás után építészek jelentek meg a templomban, itt is, ott is mérlesekéltek, kapargáltak a falakon, aztán munkások óvatossá kezével elkezdtek kifejtetni az alépítményt. Ma már félig felszúrt kerültek a jellegzetes faragású, impozáns mennyezetartó római oszlopok s az egész épület kezd visszanyerni eredeti, nemes egyszerűségében sokkal megkapóbb antik szépségét.

Még egy másik s talán sokkal érdekesebb

és legendáshírű temploma van Barinak: a San Nicola. Itt őrzik feltő szeretettel a templom védőszentjének, Szent Miklós püspöknek csodatevő csontjait, amelyek kalandos úton kerültek ide. Szent Miklós tulajdonképpen a kisázsiai Mira városnak volt a püspöke. Amikor meghalt, egy kies fekvésű völgyben temették el. A nagy püspök sok jót tett életében s halála után sem hagyta híveit. Sírjához állandóan tömegesen zarándokolt a nép s egyre messzebb terjedtek a hírek különféle csodákról. Bari tengerésznepe gyakran megfordult Mirában és sokat hallott a csodákról. Ekkortájt tettek be a szaracénok Kisázsia földjére és bírókba vették Mirát, ahol nagy veszedelmbe kerültek a szent csontok is. A barii férfiak elhatározták, hogy elviszik maguknak a csodatevő csontokat. Hatalmas tömeg áhítatos leborulással fogadta a nagy püspök földi maradványait s nyomban megindult a tanakodás: hol legyen méltó hajléka. Elhatározták, hogy isteni ujjmutatás segítségével oldják meg a problémát: ahol a szekeret húzó ökrök megállnak, ott legyen a szent nyugovója s ott épüljön fel a templom. Megindult a megilletődött tömeg a csendesen baktató ökrök után. A két derék állat egyideig sétáltatta a kísérelket, aztán megállt az egyik tekintélyes külsejű ház előtt. Itt lakott a kormányzó, aki meghallva, miről van szó, nyomban beleegyezett abba, hogy az épület lebontás s helyébe megkezdjék a templom építését. Ekkortájt 1087-et írtak. Tizenhárom évig épült San Nicola temploma, 1100-ban szentelték fel országra szóló ünnepséggel. A templom mélyében fekete márványkoporsó őri az ereklyéket.

Anekdóta-lexikon

Midón MIRABEAU a konvent tagja lett, a fellépése által megfélemlített ellenfelei úgy akartak tőle megszabadulni, hogy ötszáz nemes — túlnyomórészt katonatisztek — által párbajra hívták ki.

A gróf, aki Franciaország egyik legrégebbi nemescsaládjának ivadéka, akinek ősei évszázadok óta katonai szolgálatban állottak és dicsőséggel harcoltak, a kihívási leveleket magával vitte a konventbe és miután ott az előzményeket elbeszélte, így kiáltott fel:

— Az én fejem drágább és becsesebb a hazának, mint ötszáz ilyen járdataposóé. Legyen szíves a „Moniteur” irkafirkákra adott válaszomat velük és a nemzettel tudatni.

*

MIRABEAU utolsó perceiben így szökött inasához:

— Igazítsd meg utoljára fejemet, sohasem fogsz nagyobbak vánkost alátenni.

*

POLA NEGRI 1932 nyarán Cannesban tartózkodott. Mialatt a parti fővényen napfürdőzött, egy mellette heverő hölgy megszólította:

— Azt hiszem, hogy mi már ismerjük egymást...

- Lehetséges.
- Talán Mentonban találkoztunk.
- Nincs kizárva.
- Vagy Juan le Pin-ben.
- Lehet.
- Vagy valahol közös barátoknál...
- Talán...

De a hölgy nem tudott rájönni, hogy tulajdonképpen hol találkoztak egymással és úgy látta, hogy ennek a megállapítása nagyon fontos volt neki. Pola Negri megszajnáta, éppor segíteni akart emlékezőtehetségének, amidőn a hölgy egyszerre hirtelen felkiáltott:

— Mondja csak, nem láttuk mi egymást néhányszor a moziban?

Pola Negri összezsapta a kezét és így kiáltott fel:

— Tényleg ott! A moziban találkoztunk. Mi ilyen szórakozott vagyok! Bocsánatot kérek, kedves barátom, hogy nem ismertem fel azonnal.

*

VIKTÓRIA (1819—1901) angol királynő nagyon szívesen időzött Skóciában és nagyon kedvelte skót alattvalóit.

Történt egyszer, hogy meglátogattott egy skóciai városkát. Meglehetősen szegényes ünnepi díszrel, de annál nagyobb lelkesedéssel fogadták. A polgármester szép beszéddel üdvözölte és a ezónoklat végén egy kosárka virágot nyújtott át a királynőnek. Viktóriának nagyon tetszett ez a kedveskedés és olyan melegséggel köszönte meg, hogy a polgármesterben fölbuzdult a gavallér lojalitása, érezte, hogy ilyen köszönetért valami még dukálna, odahajolt tehát a királynőhöz és nagy nyájjassággal ezt mondta neki:

— Felség, nemcsak a virág, hanem a kosárka is az öné. Csak tartsa meg.

*

JAMES ROTHSCHILD BARÓ (1792—1868) francia bankár a múlt század ötvenes éveiben Albrecht főhercegnek bemutatott néhány milliómost. Sorban álltak föl és pedig milliók szerint sorakozva. Rothschild megkezdte a bemutatást:

— Taubenfeld úr, tizszeres milliomas; Teitelfuss úr, nyolcszoros milliomas; Meyer úr, ötszörös milliomas...

Ilyeténképpen haladt végig a soron, míg a sor végére érkeztek, ahol szerényen megbuzódva állt egy úr. Rothschild báró az illetőnek a vállára ütött és így szólt:

— Tissot úr, nem milliomas, de becsületes ember.

Trikál József:

Új élet a régi romjain

Színes egymásutánban láthatjuk e könyvben az új világot, amely felé haladunk, az új szellemet, amely mindent átjár, korunk sebeit, a kibontakozás lehetőségeit.

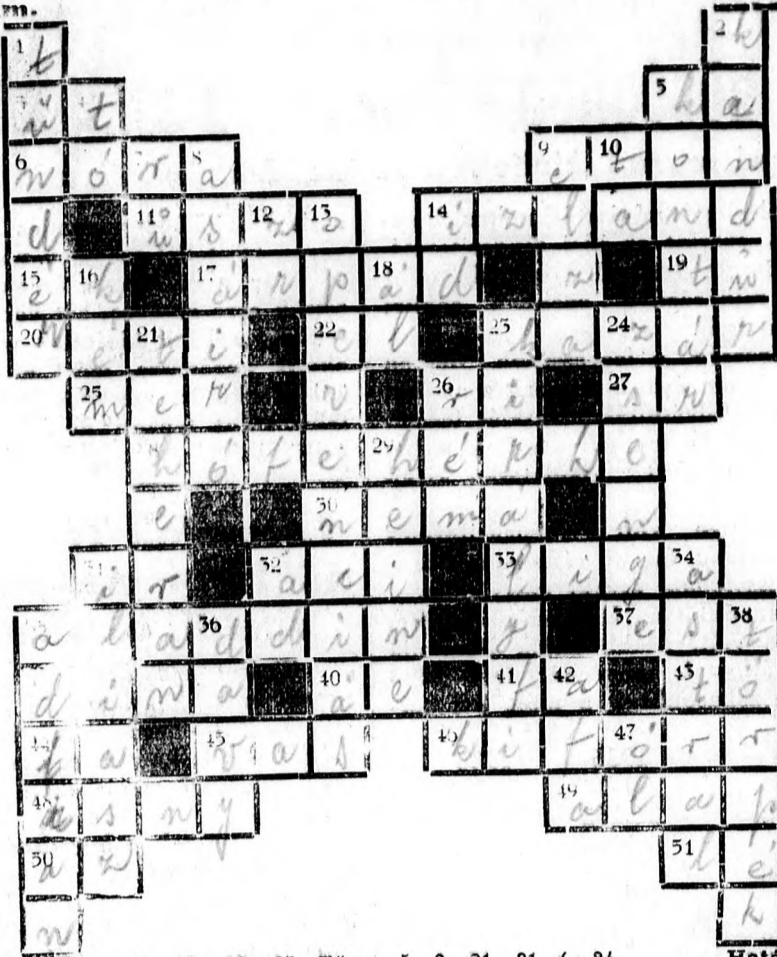
Amateur-kötés, 230 oldal. Ara 105 lei és portó.

Kapható könyvosztályunknál

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSÜRHÓS EMILIA.

45. (238.) szám.

Ecküldendő sorok: 14, 17, 28, 35. Füg. 5, 9, 21, 31. és 34.

Határidő: december 3.

Vízszintes sorok:

3 Óra is teszi. 5 Kicsinyítő képző. 6 Női név. 9 Modern hajdivat. 11 Jéghegy is van ilyen. 14 Északi sziget. 15 Szerszám. 17 Magyar fejedelm. 19 Vissza: Közlekedésre szolgál. 20 A bogárka egyik faja. 22 Igekötő. 23 Népándoriaskorabeli népfaj. 25 A bátor tulajdonsága. 26 A kis gyermek gyakran teszi. 27 Kellemetlenül ragadós anyag mássalhangzói. 28 Mesebeli kislány. 30 Ékezeteseivel: Nem tud beszélni. 31 Tanuló teszi. 32 Vissza: Női név. 33 Szövevény. 35 Mesebeli csodalámpájáról ismert. 37 Napszak. 29 Női név. 40 Egigérő tornyáról nevezetes földi helység magánhangzói. 41 Tüzelőszér. 43 Vissza: Szám. 44 Alatti hang. 45 Fém. 46 Így lesz a mustból bor. 48 „Résegy” mássalhangzói. 49 Erre építik a házat. 50 Névelő. 51 Folyékony.

Függőleges sorok:

1 Mesebeli lény. 2 A mesékben csizmában jár. 4 Állóvíz. 5 Hozzá nem értő. 7 Vissza: Aki parancsol. 8 Vissza: A mesék félelmetes alakja. 9 Női név. 10 Kettőzve: „Apa” 12 Csukó eszköz mássalhangzói. 13 Mesebeli tenger. 14 Öregbbr rövidítése. 16 A háboru törvényen kívül szereplője. 18 Hamis. 21 Perzsa város. 23 A mesék kedvenc szereplője. 24 Gyöngye, fejlődésben levő. 26 Ijesztő alak. 29 Német költő. 31 Homérosz remekműve (kiejtés szerint). 32 Józsvivü teszi. 34 Tülvilági lény. 35 Örmény keresztnev. 36 A bányalámpa feltalálója. 38 Mesékben gyakran szerepelnek. 42 Iparos nyersanyaga (névelővel). 47 Állati lakóhely (ékezetes).

43. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése. (Beküldte: Fodor Olga.)

Visz. 1. Kosztolányi Pászó, 15. Az aranyarkány, 94. Szabadka, 124. Műfordító. 125. Ősz koncert.

Füg. 1. Kenyér és bor, 37. A város költő. 45. Pacsirta, 46. Bolondok, 47. Édes Anna, 70. Pen club, 78-a. Harmos Ilona.

Megfejtettek: Mártonffy Zoltán, Páll V. Géza, Pál Jenő, Simon Mária és Zoltán, Szabó Józsefné, Szász M. Blanka, Lőrincz Endre, Zabolai B. Mária Terézia, Márton Emilia, Huber Victor, dr Szentmiklóssy Imréné, Szabó Zoltánné, Lobenschusz József, Rónay Jenő, Horn Ilona, Sándor Géza, Tamás Erzsébet, Auber mann Péter, Adámkovits Aladárné, Lázár Béla, Lindenmayer Kató, Buzás Imre, Hodács Ágoston, Bucs József, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Mésztrik Kató, Dombrády Ferenc, Jámbor Kálmán, dr Kerekes Z., Suszter Ottó, Marosi Zoltán, Sándor János, Müller Margit, Szabó Gézáné, Domokos János, Papp Mózes, Bod Nóra.

A sorsoláson **Suszter Ottó** (Alba-Iulia) nyerte meg a kisorsolt könyvet. Postára tettük.

A rovathoz vezető üzenete

Páll V. Géza. Köszönöm az újabb rejtvényt, amely szeltemes is, érdekes is — de megfejthetetlenül nehéz. Nagyon sok a vegyes sora — amit még nekem is kemény feladat kibogozni.

Azért kérem, szíveskedjék ezt az egyébként kellemes rejtvényt egy kicsit világosabbá és egyszerűbbé átdolgozni. Kéziratát eljuttattam rendeltetési helyére. **Szórakozott rejtvényfejlesztő.** Kiválthatatlan póstapecséttel aláírás nélkül érkezett egy levelezőlapon rejtvényfejlesztés, amelynek ismertető jele mindössze annyi, hogy Harmos helyett Harkos Ilonát irt a függ. 78-a sorba. Aki magára ismer, kérem közölje a mulasztást. **Sándor János.** A falusi magány ilyenkor, — mikor falevél már és hó még nincs, nem tulajdonosan hangulatos, — ebben igaza lehet, azért örülök annak, hogy vallomása szerint ilyenkor még türelmetlenebbül várja lapunkat és keresztrejtvényt rovatuskat. Próbálkozzák meg rejtvény szerkesztésével. Ez nem kis feladat ugyan, de ha sikerül, sok örömet jelent majd önnek is és rovatusunk híveinek is.

Mint egy vasabroncs a mell körül

igy érzi a légzésnél az érelmeszesedésben szenvedő. A szédülési esetek, fülzúgások, stb. mellett a légzési nehézségek a 40 éven felüli kornál már az érelmeszesedés jelenlétét is jelentik.

Az egyetlen gyógyszer, amely ezen betegség összes tünetaira erősen hatással van a Dr. Mladejowsky féle Sklerosyrup.

Sklerosyrup oldja a véregekben a mézsvavat. Ilyen módon a vérkeringés újra normális lesz, a szív nyugodtan tovább dolgozhat és sorjában eltűnnek az érelmeszesedés minden tünetmái.

Diabetikusok Sklerosyrup „D”-t vesznek mely cukor nélkül készült.

Az „Arteriosklerose und ihre neue Behandlung mit Sklerosyrup Prof. Dr. Mladejowsky”. („Érelmeszesedés és annak kezelése...” c. kiadvány) amelyben számos hálálkodó és köszönő levél van betegektől és orvosoktól, drogériákban és gyógyszerárakban díjmentesen kapható, vagy kérésre szívesen küldi postán a főmeghívott: E. & L. Cioară Bucurejti, III. Str. Speranței 37.

KÖZGAZDASÁG

Az ideai tengeritermés: mennyiségileg kevesebb, minőségileg rosszabb a múltévénél

Keves tengeri marad kivitelre, de az árak miatt nem kell aggódni

A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint az ideai tengeritermésünk mennyiségileg valamivel gyengébb, mint az elmúlt évi, minőségileg azonban sokkal gyengébb a tavalyinál.

A nyári szárazság a legrosszabb időben éppen kötési idejében érte a tengerit s az őszi esők is nagyban befolyásolták a termés leromlását. A tengeriszemek így nem tudtak a bariárságtalan időjárás miatt tökéletesen kifejlődni.

Különösen gyenge volt a tengeritermés Moldova és Basarabia északi részében, Bucovina és Transsylvania északi megyéiben.

Szomszédállamainkban, Bulgáriát kivéve, bő tengeritermés volt. Alább adjuk Románia és a környező államok tengeritermését 1000 kilogrammban összehasonlítva a múlt évi termékkel:

	1936	1935
Románia	50.000	53.792
Magyarország	26.163	19.183
Bulgária	8.862	10.000
Csehszlovákia	1.695	1.171
Jugoszlávia	51.054	30.284

Franciaországban gyenge termés várható, míg Olaszországban jó termésre van kilátás.

Hogyan állunk a kivittel?

Románia tengeriterméséből 430.000 vagonnal felhasználunk belföldön s így kivitelre körülbelül 50.000 vagonnal marad, ami bizony a

mult évi 85.000 vagon és az 1932-ös 150.000 vagon kivittel szemben nagy visszaesés.

Bár a környező államok piacait elvesztettük erre az évre, sőt versenytársakká is lettek egyesek, a kivitelre vonatkozólag nincs okunk aggodásra, mert az Egyesült Államokkal megkötött szerződésünk biztosítja a kivitelre szánt tengeri jó árát, ami biztosítja a belföldi árak állandóságát is.

Leromlott Turda kereskedői forgalma az autóbustviteldij olcsósága miatt

Clujról jelentik: A turdai kereskedők panaszkodnak, hogy amióta az autóbustársaságok a Cluj-Turda közötti útvonalon leszállították a viteldíjat, Turdán befellegzett a kereskedelemnek, mert mindenki Clujra jár vásárolni.

De nemcsak a kereskedők, hanem az iparosok és az orvosok is elégedetlenek, mert nekik nagyon megcsappant a jövedelmük. Éppen ezért Turda város lakosságának ez a károsult része örömmel vette tudomásul, hogy a C. F. R. január elsején átveszi az autóbustjáratot s megszünteti a magánautóbustok közlekedését és — felemeli a viteldíjat. A nagyközönség azonban nem hiszi, hogy nagyon örül ennek a hírnök.

Rendelet a forgalmiadótörvény alkalmazására
A forgalmiadótörvény alkalmazása céljából a pénzügyminiszter az alábbi újabb rendelkezéseket bocsátotta ki: A forgalmiadó fizetésére kötelezett vállalatok kötelesek havonként a vállalat technikai törzslapját elkészíteni és ugyanekkor szükség esetén az ellenőrző szervek rendelkezésére bocsátani a kötelezőleg vezetett következő könyveket: raktárkönyv, raktár nyersanyag bevételési bonjai, nyersanyag kiadási jegyzékek, a napi termelésről szóló kimutatások és a gyár termelési kimutatása. Ha a vállalatok ezeket a könyveket nem vezeték vagy megtagadják ezek felmutatását az ellenőrzés alkalmával, a forgalmiadótörvény 22. cikkében megjelölt pénzbüntetéssel sújtottak. A pénzügyminisztérium egyébként rendeletet adott ki, amely szerint a forgalmiadó azok által fizetendő akik az árut forgalomba hozzák, vagyis a gyárosok által. A szerződés záradékok nem változtathatják meg a törvénynek ezt az intézkedését.

Fennakadt a kereskedelmi élet, mert elfogyott a repülőbélyeg. Timisoara. Saját tud. A városban mindenütt elfogyott az egy- és kétféles, számlára való ugynevezett dupla repülőbélyeg. A Kereskedők Egyesületének bejelentésére a Kereskedelmi és Iparkamara táviratot intézett a repülőbélyeg pénztárának és feltárva a helyzetet, sürgős bélyegszállítást kért. Egyúttal arra is kérte a pénztárt a kamara, hogy amíg a megfelelő bélyegmennyiség megérkezik, azonnali hatállyal adjanak ki engedélyt, hogy számlákon kivételesen az egyszerű repülőbélyeg alkalmazhassák a cégek. Fennakadt az egész kereskedelmi élet, senki nem mer számlát kiadni, mert nincsen hozzávaló repülőbélyeg. Amennyiben a pénztár sürgősen nem intézkedik, a kamara telefonon lesz kénytelen intervenálni a minisztériumban.

Szervezkednek a sibiukörnyéki bortermelők. Sibiu-ból jelentik: A sibiukörnyéki szőlőszedők elhatározták, hogy közös érdekek megvédésére szindikátust alakítanak, amelynek első teendője az lesz, hogy keresetlen kereskedelmi kapcsolatokat külföldi szállítókkal nagymennyiségű borkészletük elhelyezésére.

A bő termés miatt olcsóbb lesz a narancs és a citrom. Constantába a napokban érkezett meg az első mandarin-narancs szállítmány. A mandarin ebben az évben előreláthatólag olcsó lesz a bő termés miatt. Ugyanezt a hírt kapjuk a citromról is, amelynek az utóbbi időben igen magasra szökött az ára.

Uj mozdonyokat rendel a román vasút. București. Saját tud. A vasutak vezérigazgatósága, a forgalom növekedése miatt elhatározta, hogy 28 új mozdonyt készítet. A mozdonyokból tizenhatot a „Resita”, tizenkettőt a „Mahaia” gyár készítenek el. A CFR az új mozdonyokat 1933 végén veszi át és állítja be a forgalomba.

SZÍNHÁZ

AZ ORADEAI SZÍNHÁZ MŰSORA:

Vasárnap délelőtt 11 órákor matinén. **Erettségi.** Olcsó helyarákkal. — 3 órákor: **Marica grófnő.** Olcsó helyarákkal. — 6 órákor: **Csavar-gólyány.** Rendes helyarákkal. — 9 órákor: **Csodahajó.** Rendes helyarákkal.

Hétfőn 5 órákor: **Pármaj hercegnő.** Olcsó helyarákkal. — 9 órákor: **Éjjeli menedékhely.** Rendes helyarákkal.

Kedd 5 órákor: **Mosoly országa.** Uj betanulásban. Olcsó helyarákkal. — 9 órákor: **Kosztolányi emlékünnap.** 1. Emlékezés Kosztolányiról. Elmondja: Kádár Imre. 2. Fényes Alice, Nagy István és Kovács György Kosztolányi verseiből szavalnak. 3. Rómeó és Julia előadása. Kosztolányi fordításában. Rendes helyarákkal.

Szerda 5 órákor: **Néma levente.** Olcsó helyarákkal. — 9 órákor: **Csárdás.** Premier, rendes helyarákkal.

Csütörtök 5 órákor: **Szent Johanna.** Olcsó helyarákkal. — Este 9 kor: **Csárdás.** Rendes helyarákkal.

Péntek, kivételesen 4 órákor: **Hamlet.** Olcsó helyarákkal. — Este 9 órákor: **Csárdás.** Rendes helyarákkal.

— **Vasárnap előadások.** Vasárnap négy előadást tart a színház. Délelőtt 11 órákor matinén olcsó helyarákkal az Erettségi, délután 3 órákor szintén olcsó helyarákkal a Marica grófnő operett Solymosán Magdával a cimszerepben, vasárnap délután 6 órákor rendes helyarákkal a Csavar-gólyány operett üdönőség, vasárnap este 9 órákor rendes helyarákkal a Csodahajó ragyogó operett üdönőség lesz műsoron.

— **Pármaj hercegnő** nagyszerű operett hétfőn délután 5 órákor lesz műsoron olcsó helyarákkal a premier szereposztásában.

Banati sajt

különlegesség érkezett
10 deka 5 lei 1/4 kg. 12 lei

ASZODI-nál Oradea
Sas-palota.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény).
Cím a kiadóban 20 lei.

Lakás

Kiadó
kis üzlethelyiség. — Ugyanott raktárnak való helyiség is. Oradea, Str. Aurel Vlaicu 33. szám.

Tisztviselőnének
vagy magános urinőnek szép butorozott szoba kiadó. Oradea, Str. Aurel Vlaicu 33.

Csinosan butorozott
szoba teljes ellátással kiadó azonnal is. Eladó egy konpha spór. Benz Gyuláné, Oradea, Str. Vlahuta 72.

Kétszobás
udvari lakás kiadó. Oradea, Str. Moldova 38

Kapualatti
butorozott szoba, külön előszobával, esetleg ellátással is kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga No. 7.

Két utcai szoba
konyha és mellékhelyiségekből álló lakás kiadó. Oradea, Str. Leazánulul 12. sz.

Kiadó
egyszobás lakás. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55. és Str. Pavel 17. szám.

Különféle

Figyelem!
Tarján órák és ékszerész üzlete Bulev. Regele Ferdinand No. 8. Oradea. Használt órákat és ékszereket vesznek.

Figyelem!
Borotvát, kést, ollót, hajvágó gépet legjobban készít ifj. Kelemen Jun. közörlődje, Piata Mihai Viteazul (Str. Avram Jancu sarok). Oradea.

ŐSZI ÜLTETÉSRE
gyümölcsfát, fűtőt, bukszust, rózeát nagy készlet miatt van olcsón árusít **CZIRA** kertészor Oradea, Str. Prága 24

Gyomorégés,
és gyomorsavtúltengés emésztési zavarok, epéből ellen biztos hatású a Magotin gyomoror. Ára 60 lei. Lerakat: Csanda gyógyszerár Oradea

Keresek
főzni jól tudó minde-
nest. Cím a kiadóban

Lakatosmunkák
készítését és javítását jutányosan eszközöl Oláh lakatos, Oradea-Alexandri 35.

Adás-vétel

Jókarban
levő biliárd asztalok, esetleg golyóval és dátkóval eladó. Oradea „Astoria” kávéház.

Eladó
teljesen jó állapotban levő télikabát 12—13 éves fiúnak. Mártonffy, Oradea, Str. Densu-sianu 25. szám.

Jókarban levő
modern játékbakocsit megvételre keresek. Oradea, Str. Take Jonescu 17., első ajtó.

MAGAS
árért veszek aranyat, ezüstöt, brillántot bármilyen mennyiségben, **HERBST** ékszerész Oradea, Bul. Tegelö Ferdinand No. 3.

Jó hangu
„Schiedmayer” pianino eladó. Németh, Fágáras, Piata Mihai Viteazul 9. szám.

Keresek
megvételre kisebb golyós prést. Arany. Oradea, Str. Vlahuta 9.

Eladó
ebédlő kredenc, asztal és egy 6 karú asztal. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Jókarban
levő télikabát 10—12 éves fiú részére eladó. Oradea, Str. Barierji 5

Egy hangverseny
zongora eladó. Oradea, Str. Brătianu No. 27.

Alkalmasok

Este 7 óra után
gépelést vállal perfect gépirónó. Cím a kiadóban.

Perfekt gépirónót
keresünk, fél napi munkafoglaltságra. Cím a kiadóban.

Oktatás

Láposy Erzsébet
zenetanárnő
tanít hegedűt, zongorát, zeneelméletet. Oradea, Str. Simeon Stefan No. 20.